

Державний вищий навчальний заклад «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника

(назва інституту, факультету)

(повна назва кафедри)

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

(освітній рівень)

на тему «ПИТАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В ДІЯЛЬНОСТІ G7»

Виконав: студент _____ курсу,

_____ групи

спеціальності _____
(шифр і назва спеціальності)

Букатчук П.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник доц. Геник М.А.

(прізвище та ініціали студента)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали студента)

Івано-Франківськ – 2024р.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичні засади глобальної безпеки	6
1.1. Теоретико-методологічні засади дослідження системи глобальної безпеки	6
1.2. Дослідження проблеми в науковій літературі	12
Розділ 2. Стратегії глобальної безпеки в діяльності країн G7	18
2.1. Глобалізація світової економіки	18
2.2. Підтримання миру та реагування на конфлікти	31
2.3. Гарантування енергетичної безпеки	44
2.4. Програми запобігання кліматичним змінам	50
Розділ 3. Перспективи глобальної безпеки у фрагментованому світі	56
Висновки	65
Список використаних джерел	69
Додатки	77

ВСТУП

Актуальність теми. У світі, де відбуваються стрімкі зміни та країни стають все більше взаємозалежними, роль провідних держав, зокрема країн «Групи 7» (G7), виявляється надзвичайно важливою в контексті формування глобальної безпеки. Країни G7, які є лідерами на світовій арені, впливають на ключові міжнародні рішення та тенденції, а їх рішення визначають стратегії управління міжнародними конфліктами, боротьбу з тероризмом, збереження миру та стабільності у світі. Таке лідерство вимагає від країн «Групи 7» активної участі в міжнародних форумах та співпраці для забезпечення глобальної безпеки.

Події, такі як повномасштабне вторгнення Росії на територію України, глобальна енергетична криза в результаті цієї війни, екологічна та кліматична проблеми, а також труднощі у сфері продовольчої безпеки, потребують комплексного вивчення та вирішення. Переосмислення структури безпекового середовища у світі становить основу для подальшого функціонування світового співтовариства в умовах забезпечення миру та екологічної стійкості. Тому роль країн G7 стає особливо важливою, оскільки їх стратегічні рішення та політичні ініціативи не лише впливають на глобальний розвиток, а й мають потенціал визначати напрямки вирішення таких всесвітніх проблем. У контексті глобальної безпеки їхні дії стають ключовим елементом, спрямованим на забезпечення стабільності та вирішення глобальних загроз.

Вивчення питань глобальної безпеки в діяльності країн «Групи 7» надзвичайно важливе з погляду формування стійкого світового порядку. Країни «Групи 7», як провідні учасники міжнародної арени, визначають стратегії збереження миру, реагують на конфлікти та приймають заходи щодо забезпечення енергетичної та кліматичної безпеки. Дослідження їхньої діяльності дозволяє визначити ефективні підходи до глобальних проблем, а отримані уроки можуть служити моделлю для інших країн, спрямованих на зміцнення своєї ролі в

міжнародній арені. Такий аналіз також допомагає у формулюванні стратегій глобальної безпеки та сприяє побудові стабільного та сприятливого міжнародного середовища.

Об'єктом дослідження є процеси формування та забезпечення глобальної безпеки в діяльності країн G7.

Предметом дослідження є детермінанти, індикатори та виміри глобальної безпеки в діяльності країн G7.

Мета дослідження – дослідити стратегії глобальної безпеки в діяльності країн G7.

Для досягнення мети кваліфікаційного дослідження необхідно виконати поставлені завдання:

- висвітлити теоретико-методологічні засади дослідження системи глобальної безпеки;
- розглянути дослідження проблеми в науковій літературі;
- охарактеризувати особливості глобалізації світової економіки;
- проаналізувати аспекти підтримання миру та реагування на конфлікти країнами G7;
- дослідити стратегії гарантування енергетичної безпеки;
- проаналізувати програми країн G7 щодо запобігання кліматичним змінам;
- висвітлити перспективи глобальної безпеки в фрагментованому світі.

Стан наукової розробки. Досліджень, які присвячені вивченню питань глобальної безпеки в діяльності країн G7, на сьогодні дуже мало. Декілька вчених, серед яких Н. Бейн, О. Грибінченко, В. Дашичев, Дж. Кіртон, П. Куцик, В. Луков, П. Мартін, М. Сафонов та низка інших, приділили свої дослідження проблемі глобального лідерства країн-лідерів у сучасних міжнародних економічних відносинах. Вони розглядали його роль, умови та чинники. Дослідження даних авторів має значення в контексті розуміння глобальної безпеки, адже лідерство країн-лідерів, серед яких є країни Групи 7, визначає ключові стратегії та впливає на стабільність у міжнародному економічному середовищі. Навіть при наявності

значущого наукового доробку щодо концепції безпеки в діяльності країн-лідерів, визначення стратегій глобальної безпеки в діяльності країн G7 залишається складним і контроверсійним завданням, тому особливо важливим стає дослідження питань глобальної безпеки в діяльності глобальної безпеки в діяльності країн G7.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення конкретних завдань використовувались різноманітні загальнонаукові та спеціальні методи, які сприяли концептуальній єдності дослідження. Використано діалектичний метод наукового пізнання, методи наукової абстракції, аналізу та синтезу для під час дослідження теоретичних засад глобальної безпеки. Історико-логічний метод та формалізація були застосовані при визначенні області досліджень глобальної безпеки. Використано метод сходження від абстрактного до конкретного для ієрархічного визначення стратегій глобальної безпеки в діяльності країн G7, аналіз та порівняння використовувалися для оцінки глобалізації світової економіки, оцінки підтримання миру та реагування на конфлікти, оцінки гарантування енергетичної безпеки та оцінки програм запобігання кліматичним змінам. Структурно-логічний аналіз використовувався для обґрунтування перспектив глобальної безпеки в фрагментованому світі.

Практичне значення одержаних результатів полягає у їх використанні в наукових та навчальних контекстах. Результати та матеріали кваліфікаційної роботи можуть служити основою для написання освітньо-кваліфікаційних та магістерських робіт, розробки навчальних посібників і підручників. Крім того, ця робота може бути використана в якості допоміжного матеріалу під час викладання різних курсів, таких як «Міжнародні відносини та світова політика», «Сучасні тенденції міжнародних відносин», «Зовнішня політика країн G7» та інших спеціалізованих курсів.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 66 найменувань, та 3 додатків. Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

1.1. Теоретико-методологічні засади дослідження системи глобальної безпеки

Основною характеристикою XXI ст. є процеси глобальної економічної, політичної, культурної та релігійної інтеграції та уніфікації на всесвітньому рівні. Глобалізація сприяє трансформації світової економіки з системи міждержавних в економіку, що функціонує як єдина глобальна система. Активне впровадження передових технологій суттєво трансформує практики та стандарти взаємодії суб'єктів міжнародних відносин. Ці процеси напряду впливають на підходи та змінюють підходи до обговорення глобальної безпеки.

І. Ліщинський та М. Лизун відзначають важливий факт, що питання безпеки на глобальному рівні знову стають центральними у політичних дебатах та наукових обговореннях. Останні десятиліття світова спільнота осмислює непередбачувані та неконтрольовані аспекти глобалізаційних процесів. Економічні кризи супроводжуються мілітарними конфліктами та новими геополітичними фронтами. Збільшення ролі інтеграційних союзів та міжнародних організацій, а також наростання потужності транснаціональних мереж призводять до розмивання національного суверенітету. Одночасно це супроводжується проблемами контролю за їхньою діяльністю та делегуванням частини управлінських повноважень міжнародним структурам. Розрив між застарілими організаційними та регулятивними засадами та сучасними умовами нового економічного порядку вказує на необхідність формування адекватної стратегії глобальної безпеки [25].

Д. Кучма зазначає, що ідея «глобальної безпеки» виникла як результат усвідомлення негативних наслідків кардинальних змін у світовій ситуації наприкінці XX – початку XXI ст. Протистояння та конфлікт двох цивілізаційних

проектів спричиняли постійну напругу у міжнародних відносинах, що періодично призводило до появи загроз різного рівня та гостроти. З одного боку, це створювало механізм усвідомлення та усунення цих загроз, а з іншого – породжувало потребу в пошуку компромісних рішень. Під час реалізації стратегічних цілей, які не узгоджувалися з противниками та можливо викликали негативні наслідки, виявлялося необхідним засідати за столом переговорів та шукати компромісні рішення, що було актуальним у випадках, наприклад, коли зростала загроза ядерної війни, що змушувало до зміни динаміки міжнародної напруженості. Ця ситуація належним чином відображалась у концепції «міжнародної безпеки», а також в інших допоміжних поняттях. Автор також зазначає, що з переходом у світовій політиці до моделі однополярного світоустрою виникли труднощі у реалізації програми глобального домінування єдиної супердержави. Ці труднощі визначаються терміном «глобальна криза», а непередбачені наслідки цього переходу описуються терміном «глобальна небезпека» [24].

Доцільно зауважити, що на початку 2019 р. відбувся Всесвітній економічний форум у Давосі, присвячений темі «Глобалізація 4.0: формування глобальної архітектури в епоху четвертої промислової революції». Спеціалісти форуму також представили доповідь щодо глобальних ризиків у 2019 р.. Були визначені наступні глобальні загрози в короткостроковій перспективі:

- економічне протистояння між найбільшими державами;
- руйнування міжнародних торговельних угод та правил;
- політична конфронтація між провідними країнами [15].

Г. Лемб відзначає, що після завершення холодної війни виникла необхідність в комплексному підході до глобальної безпеки, поза як на сьогодні спостерігається становлення нового світового порядку. Глобальну безпеку, за словами автора, розглядають в різних напрямках, таких як економічна безпека, національна безпека, енергетична безпека, ядерна безпека, кібербезпека, безпека демократії та громадянських прав, особиста безпека і безпека охорони здоров'я. В сучасних умовах особливо актуальним є дискурс глобальної безпеки, зосереджений на

безпеці людини як індивіда, що передбачає визнання універсальних прав людини і громадянських свобод. У своєму дослідженні Г. Лемб вказує, що підходи до визначення глобальної безпеки повинні бути переглянуті, зокрема, перекласти вагомість з традиційної безпеки держав на безпеку людей і планети [60].

В науковій літературі є багато різних підходів щодо визначення поняття «глобальна безпека», що пов'язано насамперед із тим, що дане поняття зустрічається в різноманітних наукових напрямках таких, як економіка, політологія, міжнародні відносини, соціологія, екологія та інші.

Т. Загола звертає увагу на те, що дуже часто термін «міжнародна безпека» вважається ідентичним поняттю «глобальна безпека». У теорії та на практиці міжнародна безпека розглядається як відсутність або елімінація конкретної загрози для держав. Цей підхід автор вважає традиційним, проте виокремлює два суттєві аспекти, які можуть взаємно виключати один одного. По-перше, це пов'язано з фізичним виживанням держави та її інтеграцією в міжнародну систему на основі суверенітету. Проте на практиці сильна держава може порушувати колективну безпеку на користь своїх інтересів. По-друге, гарантується підтримка миру всіма державами, але не визначається на якій основі, окрім прагнень учасників, і як буде гарантовано це на тривалий час [15].

За словами Г. Васильєва, міжнародна безпека – це система міжнародних відносин, яка заснована на дотриманні всіма країнами загальновизнаних принципів та норм міжнародного права, що виключає вирішення суперечливих питань за допомогою сили чи загрози [5, с. 158].

На думку Т. Заголи, термін «глобальна безпека» охоплює ширший спектр значень, порівняно із поняттями «національна безпека», «колективна безпека» та «міжнародна безпека». Глобальна безпека визначається автором як стан захисту всесвітнього співтовариства, що створює безпечні умови для існування та розвитку всього людства. Цей стан охоплює широкий спектр аспектів, включаючи контроль над військовими діями, роззброєння та обмеження поширення зброї, а також регулювання конфліктів, миротворчі місії та діалоги після конфлікту [15].

У політичній енциклопедії зазначається, що глобальна безпека є комплексом заходів, що приймаються державами і міжнародними організаціями, такими як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейський Союз (ЄС), НАТО та інші, з метою гарантування взаємного виживання і безпеки людства у світі. Ці заходи включають в себе військові операції та дипломатичні угоди, такі як договори і Конвенції [36, с. 213].

Термін «глобальна безпека» (global security) визначається як забезпечення безпечного розвитку для всього людства та екосистеми «Людина – Світ». Американські дослідники розглядають глобальну безпеку як форму захисту від світових загроз, які можуть загрожувати існуванню «людського роду» чи призвести до різкого погіршення умов життєдіяльності на Землі [55, с. 16].

За К. Дювел'єм, глобальна безпека може бути реалізована лише у випадку створення єдиного глобального політичного та економічного простору. Система глобальної безпеки, за його вченого, має універсальний характер і розгортається на різних рівнях – національному, регіональному та глобальному. У сучасних умовах глобальної взаємодії та взаємозалежності, де окрім держав активну роль відіграють недержавні учасники, автор говорить про глобальну безпеку як про область, що забезпечує життєво важливі інтереси усього людства – держав, груп держав та «акторів поза суверенітетом», включаючи індивідів [55, с. 17].

Англійський вчений А. Ешворт визначає глобальну безпеку як систему міжнародних угод та інституціональних структур, які гарантують кожній державі-учасниці світової спільноти можливість вільно вибирати та здійснювати свою стратегію розвитку відповідно до принципів демократичної глобалізації [55, с. 18].

Ю. Забарна глобальну безпеку визначає як комплекс заходів і ресурсів для протидії загрозам, пов'язаним з міжнародною взаємодією, переважно між державами, і аналогічним внутрішнім процесам, що виходять за межі національних кордонів і впливають на безпеку інших країн [14].

На думку Т. Тимінської, глобальна безпека представляє собою систему заходів, спрямованих на уникнення та зменшення глобальних загроз і викликів, а також на встановлення мирного співіснування на Землі [43, с. 171].

За словами Д. Кучми, глобальна безпека розглядається лише в контексті системно описаної глобальної ситуації. Діючі суб'єкти цієї ситуації є різні соціальні утворення, кожне із своїми цінностями та цілями, які вступають у відношення та укладають кооперативні зв'язки [24].

Якщо розглядати систему глобальної безпеки, то вона включає в себе різноманітні аспекти, які мають всесвітнє значення. До цих аспектів відносяться політична, економічна, екологічна, військова та продовольча безпека, а також проблеми демографії, господарської діяльності, розвитку людського потенціалу та безпеки кожної особи [7].

Поняття «політична безпека», за визначенням вітчизняного дослідника В. Циганова, охарактеризоване як комплекс заходів, спрямованих на збереження законності політичного устрою країни, забезпечення процесів формування державності та впровадження конструктивної політики [45, с. 22].

За словами І. Варламової, екологічна безпека – це система, яка охоплює три аспекти: забезпечення гарантій запобігання екологічно значущим катастрофам і аваріям, спричиненим сукупністю дій, станів і процесів, які прямо або опосередковано не призводять до цих подій; визначення ступеня відповідності наявних або прогнозованих екологічних умов завданням збереження здоров'я населення і забезпечення тривалого й стабільного соціально-економічного розвитку; урахування комплексу станів, явищ і дій, спрямованих на забезпечення екологічного балансу на Землі й у будь-яких її регіонах на рівні, до якого фізично, економічно, технологічно й політично готове людство [4].

С. Стеценко визначає економічну безпеку як стан економіки, при якому забезпечується достатній рівень соціального, політичного, оборонного функціонування та прогресивного розвитку суб'єкта безпеки. Цей стан визначається невразливістю і незалежністю його економічних інтересів від можливих зовнішніх і внутрішніх загроз і впливів [41].

Як зазначає Ю. Луценко, військова безпека – це стан, заходи і резерви, спрямовані на забезпечення ефективного функціонування та захисту військового потенціалу держави, що включає в себе придбання та розвиток військово-технічних засобів, організацію військової готовності, тренування військового персоналу, створення і підтримку інфраструктури для військових потреб, а також розробку стратегічних та тактичних планів у випадку можливих загроз чи конфліктів. Основна мета військової безпеки, за словами автора, – забезпечення національної обороноздатності та відстоювання суверенітету держави в обличчі потенційних загроз зовнішнього ворога [26].

О. Гойчук визначає продовольчу безпеку як стан, коли продовольчі інтереси особи, суспільства та держави забезпечені захистом від зовнішніх і внутрішніх загроз. Цей стан досягається завдяки належному впливу факторів, які можна адекватно вимірювати, враховуючи інформаційне середовище, охорону довкілля та прогнозування ситуацій. Такий підхід дозволяє забезпечити ефективне функціонування людини, економіки та промисловості, ефективно контролювати кризові ситуації і гарантувати якісне забезпечення продуктами всіх верств населення у достатній кількості [9, с. 62].

Отже, глобальна безпека визначається як здатність держави чи будь-якої людської спільноти забезпечити всім своїм членам достатній рівень безпеки. Професор історії та економіки Кембриджського університету Е. Ротшильд стверджує, що держави, шляхом ухвалення правових норм, поступово враховують поняття «глобальних загроз» та «загальної безпеки», охоплюючи все ширший спектр проблем для багатьох суб'єктів, як державних, так і приватних [38, с. 61–65].

Таким чином, промислово розвинені країни відіграють ключову роль у забезпеченні глобальної безпеки, а їхній економічний вплив і технологічні досягнення дозволяють здійснювати ефективне управління та контроль над світовими економічними процесами, що сприяє стабільності та передбачуваності. Такі країни активно беруть участь у міжнародних організаціях, таких як ООН, НАТО та G7, де вони координують зусилля щодо підтримки миру, боротьби з

тероризмом та реагування на глобальні кризи. Важливим аспектом їхньої ролі є також забезпечення енергетичної безпеки через диверсифікацію джерел енергії та сприяння розвитку альтернативних енергетичних технологій. Крім того, промислово розвинені країни надають значну фінансову та гуманітарну допомогу країнам, що розвиваються, сприяючи стабільності та розвитку регіонів, які можуть бути джерелами конфліктів.

1.2. Дослідження проблеми в науковій літературі

Сучасна глобалізація, яка представляє собою формування взаємозалежного світу, є об'єктивною реальністю, проте існують різні сприйняття та оцінки цього явища. Розмаїття тлумачень сутності глобалізації виражається в широкому та вузькому розумінні терміну, від позначення особливого етапу всесвітньо-історичного процесу до вказівки на конкретні явища та тенденції. У першому випадку говорять про «глобальну економіку» чи «глобальну безпеку», а в другому – про конкретні тенденції, такі як розмивання національних економічних бар'єрів чи обмеження суверенітету країн. Загалом, глобальні процеси включають явища та тенденції, які мають загальне значення для світової спільноти, а саме, зачіпають інтереси всіх народів, країн та культур, і таким чином сприймаються та оцінюються [7].

Питання глобальної безпеки представляє собою ключовий аспект сучасного світового порядку, враховуючи складні виклики і загрози, які виникають на міжнародній арені. Глобалізаційні процеси та міжнародна безпека є предметами інтенсивних досліджень численних вчених. Аналіз цієї проблеми в науковій літературі є важливим завданням для розуміння її суті та розроблення ефективних стратегій забезпечення міжнародної стабільності та безпеки.

Значний внесок у формування теоретичних засад управління глобальною безпекою був здійснений вченими, такими як Е. Адлер, М. Барнет, Б. Бузан, О. Вевер, П. Каценштайн, Д. Лейк, Д. Лемке, П. Морган, Е. Солінген, а також іншими

представниками наукового співтовариства. Особливий акцент також робилося на антропогенному впливі на біосферу, контексті формування міжнародної екологічної безпеки та викликаючих занепокоєння тенденціях екологічних ризиків у глобалізованому світі. Дослідження проводили такі вчені, як О. Білорус, О. Васюта, А. Гальчинський, З. Герасимчук, Б. Губський, М. Долішній, А. Філіпенко, Є. Хлобистов, О. Чумаченко, В. Шевчук та інші. Політичні виклики у контексті глобалізації досліджувалися Я. Тимківим, Л. Артюшиним, О. Тевелєвим, Н. Камінською та іншими. Експерти міжнародної безпеки, такі як Є. Азер, Р. Джексон, В. Кауфман, Ч. Мур, П. Хат та інші, акцентували увагу на переважаючому характері зовнішньої (військової) загрози. Глобальні трансформації були широко вивчені Д. Хелдом, Е. Макгрю, Д. Гольдблатом, Дж. Ператоном, Т. Фрідманом, які підкреслили, що військова потужність відігравала та продовжує грати ключову роль у формуванні стратегій глобальної безпеки. Варто відзначити те, що проблеми міжнародної, колективної, національної та глобальної безпеки досліджуються рядом вчених, серед яких О. Білорус, С. Галака, О. Головань, В. Грубов, М. Капітоненко, В. Константинов, Р. Кривонос, Д. Лук'яненко, М. Митрофанов, І. Мінгазутдінов, І. Погорська та інші. Однак аналіз проблем глобальної безпеки залишається фрагментарним, оскільки вони розглядаються окремо: міжнародна екологічна безпека, європейська колективна безпека в умовах глобалізації, взаємозв'язок глобалізації та безпеки розвитку тощо. Відзначається відсутність системних досліджень щодо забезпечення глобальної безпеки в умовах невизначеності та надзвичайних ситуацій. У цілому, теоретичні концепції, що стосуються протидії глобальним загрозам, вражають своєю різноманітністю та відсутністю єдиної методології.

Дослідження глобальної безпеки беззаперечно зводиться до визначення поняття «глобалізація». Т. Фрідмен у своїй праці «Лексус і оливкове дерево: розуміння глобалізації» формальне визначення глобалізації не надає, але це поняття представлено автором як єдина сила, яка є настільки домінуючою, що визначає всеосяжні рамки для всіх інших сил і є сутністю сучасних міжнародних відносин. Т. Фрідмен пов'язує економічну глобалізацію з міжнародною безпекою у

своїй теорії «золотої арки» (знак Макдональдс), яка спрямована на запобігання конфліктів. Ідея Т. Фрідмена базується на тому, що глобалізація слугує засобом збереження миру, оскільки взаємозалежність економічних ланцюгів призводить до великих втрат у разі війни між країнами. У висловлюванні Т. Фрідмена суть тези виглядає так: коли країна досягає рівня економічного розвитку, при якому формується середній клас, здатний підтримувати мережу закусочних Макдональдс, народ цієї країни не захоче воювати і віддаватиме перевагу гамбургерам. Зауважимо, що теорія «золотої арки» не враховує всіх можливих сценаріїв і не може бути універсальною, оскільки не застосовується до всіх країн [51].

Дана праця слугує основою у контексті вивчення питань глобальної безпеки, адже у ній розглядаються аспекти глобалізації та її вплив на сучасні міжнародні відносини. Автор надає власне бачення змін у світовому порядку, зокрема в економіці та політиці. Такий аналіз є важливим для розуміння ключових аспектів глобальної безпеки та викликів, пов'язаних із глобалізацією.

Автори праці «Глобальні трансформації» Д. Хелд, Е. Макгрю, Д. Гольдблат та Дж. Ператон відзначають визначальну роль військової сили в історії глобалізації людських відносин від перших імперій до наших днів. Вони наголошують, що територіальне розширення держав і цивілізацій завжди супроводжувалося насильством і стражданням, і важко уявити повну оцінку цього процесу без врахування цих аспектів. У XX ст. поєднання «технологізації» війни з геополітичною конкуренцією призвело до небаченої глобалізації військових конфліктів та протистоянь. Зазначені вчені вказують, що початок ядерної епохи підсилив уявлення про людство як глобальну спільноту, що єднається загрозою від військової конфронтації між супердержавами, яка може призвести до загибелі планети [57].

Дана праця також має прямий зв'язок із вивченням питань глобальної безпеки, оскільки автори висвітлюють важливий аспект взаємодії країн у контексті глобальних трансформацій, зокрема через використання військової сили та її вплив на міжнародну безпеку. Розгляд аспектів насильства, страждань і

ризиків від військових конфліктів покликаний сприяти усвідомленню необхідності розвитку ефективних стратегій глобальної безпеки в умовах сучасного світу.

Підручник «Глобальна та національна безпека» за загальною редакцією Г. Ситника, який ґрунтується на системоутворюючих елементах понятійно-категоріального апарату глобалістики, національної безпеки та державного управління, розглядаються філософсько-методологічні засади, поточний стан та тенденції розвитку процесів, які визначають сутність і структуру глобальної та національної безпеки у довгостроковій перспективі. Також висвітлені практичні аспекти діяльності держави щодо забезпечення національної безпеки, зокрема розробка і впровадження державної політики та стратегічного планування в цій сфері. Підручник спрямований на аудиторію Національної академії державного управління при Президентові України, але через системний підхід у викладі методологічних та практичних аспектів забезпечення глобальної та національної безпеки він є важливим ресурсом для вивчення питань глобальної безпеки [7].

Важливою працею, яка спрямована на вивчення теоретичних аспектів глобальної безпеки є стаття Т. Заголи, у якій розглядаються теоретичні основи дослідження взаємозв'язку термінів «міжнародна безпека», «колективна безпека» та «глобальна безпека». Автор визначає міжнародну безпеку як стан відносин міжнародного співтовариства, за якого забезпечуються умови для існування та функціонування держав, гарантуючи їх повний суверенітет, політичну та економічну незалежність та відсічення військового тиску та агресії. У той час як глобальна безпека охоплює ширший контекст, включаючи не лише міжнародну безпеку, але й глобальну екологічну та енергетичну безпеку. Автором доведено, що поняття «глобальна безпека» ширше за поняття «національна безпека», «колективна безпека» та «міжнародна безпека», охоплюючи стан захисту всього світового співтовариства і враховуючи різноманіття його потреб і викликів у сферах від військового контролю і роззброєння до регулювання конфліктів та післяконфліктних діалогів [15].

У статті Д. Кучми розглядаються тлумачення понять «глобальної кризи» та «глобальної безпеки» в контексті натуралістичного та системодіяльнісного підходів. Проводиться аналіз понять «безпека» та «небезпека» з урахуванням категорій, що визначають їхню сутність, а також висвітлюються форми та методи їх практичного застосування. Крім того, визначаються напрямки подальших досліджень у цьому контексті [24].

У статті О. Соколовської проводиться аналіз концепцій «глобальної ядерної безпеки» з політичних позначень. Застосування терміну стає актуальним у зв'язку з глобальними подіями та військовими діями в Україні. Зміни в глобальному ядерному порядку, кліматичні зрушення та нестабільність цін на нафту вказують на необхідність уваги до питань майбутнього використання ядерної енергії. Для забезпечення ядерної безпеки потрібні глобальні рішення, мережа національних заходів і міжнародних угод, що утворюють ефективну архітектуру безпеки. Відсутність такої архітектури може призвести до втрати прогресу і становити загрозу глобальній стабільності. Різноманітність підходів країн до ядерної безпеки може утворювати слабкі точки, які використовуються терористами. Необхідно встановити загальну систему стандартів, щоб забезпечити відповідальність усіх держав та запобігти ядерному тероризму [25].

В. Загурська-Антонюк у своїй статті довела, що глобалізаційні процеси призвели до різноманітних позитивних та негативних змін у сучасному світі. З одного боку, вони вплинули на зміну світогляду, розвиток капіталу та технологій, що сприяло прискоренню глобального прогресу. З іншого боку, ці процеси призвели до поширення низки негативних явищ, таких як міжнародні політичні кризи, економічні та фінансові проблеми, міжнародний тероризм, інформаційні загрози, організована злочинність, корупція, торгівля людьми і наркотиками, відмивання грошей, морське піратство. Ці явища швидко поширюються на різні регіони світу, призводячи до напруги і конфліктів у міжнародних відносинах. Процес адаптації до глобалізаційних змін нерівномірний і призводить до напруженості, що виявляється у конфліктах міжнародного характеру. В цьому контексті роль держави, яка виступає ключовим учасником на міжнародній арені,

набуває великого значення. Такі тенденції зафіксовані в різних частинах світу і навіть стали причиною обмеження регуляторних функцій держави у відношенні до зовнішніх суб'єктів [40].

Важливою в контексті нашого дослідження є стаття Г. Васильєва, в якій розглядаються основні аспекти сучасної міжнародної безпеки з урахуванням глобальних процесів, що розгортаються на світовій арені. Проведено аналіз сутності терміну «міжнародна безпека». Висновок зроблено про те, що Україна опинилася в складному політичному та економічному контексті, на який впливають більш розвинені країни та політичні об'єднання. Надано характеристику найбільш поширеним конкретним моделям міжнародної безпеки, які стали результатом досліджень вчених-міжнародників [5].

Також не менш важливою є стаття І. Погорської, в якій визначено теоретичні і практичні аспекти глобальної безпеки в контексті актуальних тенденцій світового розвитку. З використанням комплексного аналітичного підходу автором досліджується потенціал мультилатералізму під час еволюції світового безпечного простору [35].

У своїй статті «Дилема безпеки в сучасному світовому порядку: теоретичний вимір дослідження» І. Милосердна досліджує проблему безпеки в сучасному світовому контексті, звертаючи увагу на теоретичні аспекти цієї проблеми. Автор аналізує дилему безпеки, яка виникає в умовах сучасного світового порядку, розглядаючи як глобальні, так і національні виміри політичних процесів. Стаття висвітлює ключові аспекти сучасних політичних процесів у глобальному та національному контексті, а також акцентує увагу на проблемах безпеки, які виникають в результаті цих процесів. Автор розглядає різні погляди на дилему безпеки і можливі теоретичні підходи до вирішення цієї дилеми в сучасних геополітичних умовах. Окрім того, автор статті пропонує свої власні висновки та рекомендації стосовно розуміння та вирішення дилем безпеки, що виникає в сучасному світі [27].

Таким чином, різні тлумачення глобалізації виявляються у розумінні цього терміну в широкому та вузькому контекстах. Участь вчених у формуванні

теоретичних основ управління глобальною безпекою виявилася не такою вагомою, проте багато дослідників розглядали аспекти антропогенного впливу на біосферу, формування міжнародної екологічної безпеки та екологічних ризиків у глобалізованому світі, також велика група науковців досліджувала різні аспекти безпеки, включаючи міжнародну, колективну, економічну, військову, національну безпеку. Однак слід зазначити, що наразі аналіз проблем глобальної безпеки є фрагментарним, оскільки деякі ключові аспекти системи глобальної безпеки розглядаються окремо.

РОЗДІЛ 2

СТРАТЕГІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН G7

2.1. Глобалізація світової економіки

Стратегії формування та розвитку провідних країн світу, таких як США, Великобританія, Канада, Німеччина, Франція, Італія та Японія, виявляють свої власні особливості, базуючись на конкретних моделях економічного розвитку кожної країни. Однак загальними тенденціями у розвинених країнах є використання розвинутої ринкової економіки та застосування інноваційних моделей розвитку. Країни «Групи 7» виділяються серед інших своїм глобальним лідерством, і, отже, важливо розглянути фактори, які впливають на глобалізацію світової економіки.

Зауважимо, що країни «Група 7» або G7, дослівно (англ. Group of Seven, раніше відома як G6 (Група Шести) та G8 (Група Восьми) – це міжнародний клуб урядів семи найбільш розвинених країн світу, а саме США, Японії, Німеччини, Великої Британії, Франції, Італії та Канади. Лідери цих країн регулярно зустрічаються, щоб обговорити спільні економічні проблеми та узгодити економічну політику. Окрім цих країн, у зустрічах бере участь Європейський Союз, але без права голосу щодо проведення щорічних зборів. Щороку G7 проводить зустрічі глав урядів, численні допоміжні зустрічі та політичні дослідження. Міністри країн G7 збираються протягом року, зокрема міністри фінансів зустрічаються чотири рази на рік. Крім того, відбуваються щорічні зустрічі міністрів з питань зовнішньоекономічної політики та міністрів з питань охорони навколишнього середовища. Країна, яка головує в групі, змінюється щороку в такому порядку: Франція, Сполучені Штати, Велика Британія, Німеччина, Японія, Італія та Канада. Країна-голова приймає на своїй території учасників щорічних зборів та оголошує порядок денний [6].

Проблеми глобальної економіки оцінювалися на самітах країн G7.

На першому саміті G7, що відбувся 15-17 листопада 1975 р. у Франції за участі президента В. Ж. д'Естен, було прийнято рішення про активне сприяння вільній торгівлі та відмову від політики торговельних війн. Учасники саміту підтвердили свою відданість принципам економічного відкриття та співпраці. Також були обговорені питання економічної стабільності та співпраці між країнами для підтримки світової економіки. Такі рішення дали поштовх розвитку спільних стратегій щодо економічних питань та зміцненню міжнародного економічного співробітництва [28, с. 98].

На 2 саміті G7, який відбувся 27-28 червня 1976 р. в Дорадо, Пуерто-Ріко (США) відбувалося обговорення теми необхідності стійкого росту світової економіки. Лідери зосередилися на стратегіях уникнення циклічних криз, зниженні безробіття, контролі інфляції та забезпеченні енергетичної безпеки. Особливу увагу приділяли зміцненню міжнародної торгівлі та ролі міжнародних фінансових інституцій у сприянні глобальній економічній стабільності. Метою саміту було узгодження спільних підходів для забезпечення тривалого економічного зростання та стабільності [28, с. 98].

3 саміт, який відбувся 7-8 травня 1977 р. в Лондоні (Велика Британія), присвячений темі залежності розвинених країн від експорту нафти. На саміті лідери обговорювали шляхи зменшення цієї залежності, яка ставала дедалі очевиднішою після нафтових криз початку 1970-х рр. Однією з ключових тем було розроблення стратегій диверсифікації енергетичних ресурсів і зменшення залежності від імпортової нафти. Важливим аспектом було впровадження альтернативних джерел енергії, таких як ядерна енергетика, вітрова та сонячна енергія. Лідери також обговорювали заходи щодо підвищення енергоефективності та зниження споживання енергії в промисловості та побуті. Окрім цього, учасники саміту обговорювали питання стабільності цін на нафту та можливості міжнародної співпраці для запобігання майбутнім енергетичним кризам [28, с. 98-99].

Основною темою 4 саміту G7, що відбувся 16-17 липня 1978 р. у м. Бонн (Федеративна Республіка Німеччина), була боротьба з інфляційними процесами.

На цьому саміті обговорювалися заходи для стримування інфляції, яка ставала серйозною проблемою для багатьох розвинених країн. Лідери зосередилися на політиках, спрямованих на стабілізацію цін, зниження інфляційного тиску та забезпечення економічної стабільності. Важливою частиною дискусій було також питання координації монетарної політики між країнами G7 для досягнення спільних економічних цілей. Учасники саміту шукали шляхи зниження залежності від імпорту енергоносіїв, що також мало сприяти зменшенню інфляційних ризиків [28, с. 99].

9 саміт G7, що відбувся 28-30 травня 1983 р. в США під головуванням президента Рональда Рейгана в Колоніальному Вільямсбурзі, штат Вірджинія, був присвячений обговоренню боргів країн, що розвиваються. На цьому саміті лідери обговорювали шляхи вирішення проблеми зовнішньої заборгованості цих країн, яка ставала все більшою загрозою для глобальної економічної стабільності. Зокрема, розглядалися можливості реструктуризації боргів, надання фінансової допомоги та полегшення умов погашення боргових зобов'язань. Учасники також обговорювали роль міжнародних фінансових інституцій, таких як Міжнародний валютний фонд і Світовий банк, у підтримці країн, що розвиваються, і забезпеченні їхнього економічного зростання. Важливою темою було узгодження спільних дій для стабілізації ситуації та запобігання фінансовим кризам у майбутньому [28, с. 102].

14 саміт G7, що відбувся 19-21 червня 1988 р. в Канаді під головуванням прем'єр-міністра Брайана Малруні в Metro Toronto Convention Centre, Торонто, Онтаріо, був присвячений обговоренню перебудови в СРСР. На цьому саміті лідери обговорювали значення і наслідки політики перебудови, ініційованої М. Горбачовим, для світової політики та економіки. Особлива увага приділялася можливостям зміцнення економічних і політичних зв'язків між країнами Заходу та СРСР. Учасники саміту розглядали потенційні економічні реформи в СРСР та їхній вплив на глобальну економіку. Також обговорювалися шляхи підтримки економічних змін у СРСР та сприяння процесам демократизації і лібералізації.

Важливою темою було оцінювання ризиків і можливостей, пов'язаних із перебудовою, для стабільності міжнародної системи [28, с. 108].

16 саміт G7, що відбувся 9-11 липня 1990 р. в США під головуванням президента Джорджа Буша в кампусі Університету Райса, Х'юстон, Техас, був присвячений створенню ринкової економіки в країнах Східної Європи. На цьому саміті лідери обговорювали шляхи підтримки перехідних процесів у цих країнах, які почали переходити від планової економіки до ринкової. Особливу увагу приділяли питанням економічних реформ, необхідних для успішної інтеграції Східної Європи у світову економічну систему. Обговорювалися механізми технічної та фінансової допомоги цим країнам, зокрема через міжнародні фінансові інституції, такі як Міжнародний валютний фонд та Світовий банк. Лідери також розглядали можливості сприяння приватизації, розвитку малого та середнього бізнесу, а також створення правової бази, необхідної для функціонування ринкової економіки. Важливою темою було забезпечення політичної та економічної стабільності в регіоні під час цього перехідного періоду [8, с. 142].

21 саміт G7, що відбувся 15-17 червня 1995 р. в Канаді під головуванням прем'єр-міністра Жана Кретьєна в Самміт Плейс, Галіфакс, Нова Шотландія, був присвячений реформі Міжнародного валютного фонду та Світового банку. На цьому саміті лідери обговорювали можливість впровадження структурних змін у цих міжнародних фінансових установах для пристосування до сучасних економічних викликів. Особлива увага приділялася питанням ролі МВФ та Світового банку у забезпеченні стабільності фінансової системи та підтримці економічного зростання в країнах-членах. Обговорювалися можливості покращення діяльності цих організацій, враховуючи зміни у глобальній економічній ситуації та потреби країн, що розвиваються. Лідери також розглядали можливості розширення сфери діяльності МВФ та Світового банку для врахування нових економічних викликів, таких як глобалізація, торгівля та розвиток. Важливою темою було забезпечення ефективності та прозорості

діяльності цих міжнародних фінансових установ для досягнення їхніх цілей у зміцненні стабільності та підтримки економічного зростання [31].

23 саміт G7, що відбувся 20-22 червня 1997 р. у США під головуванням президента Б. Клінтона в бібліотеці Денвера, Колорадо, був присвячений розвитку малого підприємництва. На цьому саміті лідери обговорювали шляхи підтримки та стимулювання розвитку малого бізнесу як важливого елементу економіки. Особлива увага була приділена питанням створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, включаючи політику оподаткування, кредитування, підтримки та навчання. Лідери також обговорювали можливості сприяння доступу до ресурсів та ринків для малих підприємств, а також роль державних програм у цьому процесі. Темою обговорення було також стимулювання інновацій та технологічного розвитку у малому бізнесі та розгляд можливостей щодо використання новітніх технологій у підприємницькій діяльності. Важливим аспектом обговорення була потреба у співпраці між країнами G7 для спільного досягнення цілей стимулювання розвитку малого підприємництва [3, с. 9].

25 саміт G7, що відбувся 18-20 червня 1999 р. в Німеччині під головуванням федерального канцлера Г. Шредера в м. Кельн, був присвячений створенню «Групи двадцяти». На цьому саміті лідери обговорювали ініціативу з розширення групи країн, що обговорюють ключові питання глобальної економіки. Основна увага була зосереджена на розширенні кола учасників для більш широкого представництва країн у світових економічних дискусіях. Лідери обговорювали потенційні переваги та виклики, пов'язані зі створенням цієї нової форми міжнародного співробітництва. Також розглядалися можливості розвитку спільних стратегій для забезпечення стабільності та стійкого економічного зростання в умовах глобалізації [31].

27 саміт G7, який відбувся 21-22 липня 2001 р. в Італії під головуванням прем'єр-міністра С. Берлусконі у м. Генуя, був присвячений питанням продовольчої безпеки. На цьому саміті лідери обговорювали стратегії та заходи для забезпечення доступу до достатньої кількості безпечної та здорової їжі для всіх людей. Основна увага була зосереджена на питаннях забезпечення

продовольчої безпеки в умовах зростаючого населення та змін клімату. Лідери розглядали можливості покращення сільського господарства, розвитку сільських районів та підтримки сільських громад для забезпечення сталого виробництва їжі. Також на саміті обговорювалися питання боротьби з голодом та недоїданням у світі, підтримки сільськогосподарського сектору у розвинутих країнах та країнах, що розвиваються, а також важливість міжнародного співробітництва у справі забезпечення продовольчої безпеки [3, с. 11].

35 саміт G7, який відбувся 8-10 липня 2009 р. в Італії під головуванням прем'єр-міністра С. Берлусконі у місті Л'Акуїла, був присвячений глобальній економічній кризі. На цьому саміті лідери обговорювали стратегії та заходи для подолання наслідків світової економічної кризи 2008 р. Основна увага була зосереджена на питаннях відновлення економічного зростання, стимулювання зайнятості та підтримки підприємств у складних економічних умовах. Лідери обговорювали можливості спільної дії для покращення фінансової стабільності та підтримки розвитку економік учасників G7. Також на саміті обговорювалися питання регулювання фінансових ринків, уникнення подібних криз у майбутньому, а також необхідність реформування міжнародних фінансових інститутів для забезпечення стабільності світової економіки [34, с. 68].

39 саміт G7, що відбувся 17-18 червня 2013 р. у Великобританії під головуванням прем'єр-міністра Д. Кемерона в м. Лох-Ерн, Північна Ірландія, був присвячений питанням відмивання капіталів і ухилення від сплати податків. Основні теми саміту включали в себе конфлікт у Сирії, питання податкової політики та створення зони вільної торгівлі між США та ЄС. На цьому саміті лідери обговорювали стратегії та заходи для протидії відмиванню грошей та ухиленню від сплати податків. Особлива увага приділялася питанням забезпечення прозорості фінансових операцій, реформування податкової системи та співпраці між країнами в цих питаннях. Пріоритети 39 саміту G7 були визначені як три «Т» – Transparency (прозорість), Trade (торгівля), Tax (податки). Велика увага також була приділена обговоренню співпраці між країнами для підтримки вільної торгівлі та розвитку глобальної економіки [12, с. 74].

41 саміт G7, що відбувся 7-8 червня 2015 р. в Німеччині під головуванням федерального канцлера А. Меркель у замку Ельмау (Баварія), був присвячений питанням економічних санкцій проти Російської Федерації. На цьому саміті також обговорювалися ситуація в Україні та економічна криза в Греції. Лідери саміту зосередилися на глобальній економіці та ключових питаннях, що стосуються зовнішньої політики, безпеки та розвитку, обговорювали заходи щодо посилення санкцій проти Росії у відповідь на її дії в Україні у 2014 р., а також шляхи підтримки України в її економічних і політичних реформах. Крім того, обговорювалися заходи для допомоги Греції у подоланні тривалої економічної кризи [6].

Загалом, розглянуті нами саміти G7 відіграють важливу роль у формуванні світової економічної політики, сприяють розвитку глобалізації, забезпечують координацію економічної політики між розвиненими країнами та формують основу для спільного вирішення глобальних викликів, що підкреслює важливість міжнародного співробітництва та спільних зусиль для досягнення стабільного та стійкого економічного зростання у всьому світі.

Не менш значущим фактором є розвинена економіка, що визначається не лише високим рівнем ВВП, але і активною участю країн G7 на світовому ринку товарів і послуг, а також значним обсягом іноземних інвестицій у капітал країн. Ключовим аспектом є капіталовкладення в провідні сектори промисловості, які можуть відігравати важливу роль у глобальній економіці. Інтелектуальний капітал, що ґрунтується на здібностях людей, також виявляється значущим джерелом передової економіки. Цей фактор сприяє підвищенню виробничого потенціалу без значних витрат на природні ресурси [23, с. 31].

Відповідно до Центру новин ООН, Великобританія, США, Швейцарія, Німеччина, Нідерланди та Швеція визнані світовими лідерами у сфері інновацій. Важливо відмітити, що для Німеччини, США та Великобританії пріоритетними напрямками розвитку інноваційної діяльності є проведення космічних досліджень, розвиток енергетичної галузі, сфери охорони здоров'я, біо- та нанотехнологій, а також інформаційних та комп'ютерних технологій [42, с. 188].

Щоб визначити вплив країн «Групи 7» на систему міжнародних економічних відносин взагалі та на окремі країни, які її складають, розглянемо соціально-економічні показники кожної з них. Зокрема, проаналізуємо розмір номінального ВВП країн-лідерів за 2022 р. (табл. 2.1) (додаток А) [65].

Таблиця 2.1

Список країн G7 за розміром ВВП на душу населення станом на 2022 р.

Країни	ВВП, трлн. дол. США
США	25,44
Японія	4,26
Німеччина	4,08
Великобританія	3,09
Франція	2,78
Канада	2,16
Італія	2,05
Разом	43,86

Із поданих у табл. 2. 1 даних випливає, що на сучасному етапі, так само, як і протягом останніх десятиліть, США залишаються лідером у світовій економіці. Номінальний ВВП розглянутих країн становить 43,86 трлн. дол. США, для шести країн G7 – 18, 42 трлн. дол. США, тоді як для США цей показник складає 25,44 трлн. дол. США. Таким чином, з погляду цього макроекономічного показника, США перевершують Японію у 6 раз, Німеччину – у 6,2 рази, Великобританію – у 8,2 рази, Францію – у 9,2 рази, Канаду – у 11,8 разів, Італію – у 12,4 рази. Це лідерство зумовлено перевагами країни як за розмірами і багатством ринку, так і за рівнем науково-технічного розвитку та високим ступенем насиченості господарства інформаційними технологіями. Рекордно високий рівень ВВП свідчить про те, що США витрачають більше, ніж будь-яка інша країна, на споживання та інвестиції. Основними джерелами ВВП у США є інноваційні високотехнологічні продукти, фінансові послуги, а також виробництво транспортних засобів, авіаційної та космічної техніки, телекомунікацій, хімічної промисловості, споживчих товарів та видобуток корисних копалин [65].

Дуже важливим макроекономічним показником є розмір ВВП на душу населення (табл. 2.2) (додаток А) [65]. Аналіз представленої таблиці підтверджує, що перше місце серед розглянутих країн належить США. Значущі позиції за цим показником також займають Канада, Німеччина, Великобританії та Франція, що свідчить про їхнє світове лідерство.

Таблиця 2.2

Список країн G7 за розміром ВВП на душу населення станом на 2022 р.

Країни	ВВП, млрд. дол. США
США	76329,6
Канада	55522,4
Німеччина	48718,0
Великобританія	46125,3
Франція	40886,3
Італія	34776,4
Японія	34017,3
Разом	336375,3

Важливими економічними показниками визначеної ролі країн G7 у світовому господарстві у сучасних міжнародних економічних відносинах є їхня частка у світовому експорті товарів та послуг. Зауважимо, що до списку найбільших країн експортерів за 2022 р. не ввійшли такі країни, як Великобританія та Канада (табл. 2.3) (додаток Б) [49].

Таблиця 2.3

Рейтинг країн G7 у експорті товарів та послуг у 2022 р.

Місце в рейтингу	Країна	Експорт
2	США	2,1 трлн. дол. США
3	Німеччина	1,7 трлн. дол. США
5	Японія	746,9 млрд. дол. США
7	Італія	656,9 млрд. дол. США
9	Франція	617,8 млрд. дол. США
12	Канада	597,8 млрд. дол. США
16	Велика Британія	529,4 млрд. дол. США

З наведених даних видно, що країни «Групи 7» утримують значущі позиції, поступаючись лише кільком країнам. Спостерігається тенденція до зростання обсягу експорту у всіх країнах, свідчаючи про їхню зростаючу роль у сучасній системі міжнародних економічних відносин. Зокрема, США мають найбільшу частку в експорті, основними статтями є промислові товари, експортовані до Канади, Мексики, Китаю та Японії, тоді як Німеччина визначається експортом устаткування і машин, транспортних засобів до Франції, США, Великобританії та Італії. Китай налагодив значні торговельні відносини з ЄС та США, двома найбільшими у світі ринками товарів. Однак нещодавня торговельна напруженість призвела до того, що Китай втратив статус найбільшого торгового партнера США у 2023 р. Зараз Мексика обігнала Китай як найбільшого експортера до США. Ця зміна в динаміці торгівлі є частиною більш широких зусиль США щодо імпорту товарів з ближнього дому та зменшення залежності від геополітичних конкурентів. США є другим за величиною експортером товарів у світі, з більш ніж 2 трлн. дол. США на рік. Канада була найбільшим споживачем експорту США у 2022 р., на яку припадало 17% загального експорту, за нею йдуть Мексика, Китай, Японія та Великобританія. Найбільшими статтями експорту США є рафінована нафта, нафта, сира нафта, скраплений газ, автомобілі та інтегральні схеми [49].

Основним торговельним партнером США є Китай, який складає близько 18% від обсягу імпорту країни. На другому місці Мексика з часткою 13,2% імпорту, а на третьому – Канада із 12,5%. Частка України в імпорті США становить 0,07%. Серед основних імпортованих товарів виділяються реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої, фармацевтична продукція, електричні машини і обладнання, мінеральні палива, засоби наземного транспорту, за винятком залізничного або трамвайного рухомого складу та їх частини. Основними торговельними партнерами Німеччини є інші країни ЄС, які складають близько 51,4% від обсягу імпорту країни. Другим за величиною партнером є Китай, від якого реалізується 11,8% імпорту. На третьому місці – США з 6% імпорту. Головними товарами, що імпортуються, є реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої, фармацевтична продукція,

електричні машини і обладнання, мінеральні палива, засоби наземного транспорту, за винятком залізничного або трамвайного рухомого складу та їх частини. Франція утримує тісні торговельні зв'язки з іншими країнами ЄС, які становлять близько 55% загального обсягу її імпорту. Другим за важливістю торговельним партнером є Китай, від якого постачається приблизно 10,7% імпортованих товарів. На третьому місці – США, частка яких становить 5,7% від загального обсягу імпорту. Серед основних імпортованих товарів також фігурують реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої, фармацевтична продукція, електричні машини і обладнання, мінеральні палива, засоби наземного транспорту, за винятком залізничного або трамвайного рухомого складу та їх частини. Велика Британія утримує тісні торговельні відносини з країнами ЄС, які становлять 37,7% від загального обсягу її імпорту. Другим найбільшим торговельним партнером є Китай, який постачає близько 12,6% імпортованих товарів. Частка України в імпорті Великої Британії становить 0,1%. Основними категоріями імпортованих товарів є реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої та їх частини, електричні машини і обладнання, мінеральні палива, дорогоцінні та напівдорогоцінні камені, метали та вироби з них, біжутерія, монети, а також засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу та їх частини та обладнання. Італія підтримує також тісні торговельні зв'язки з іншими країнами ЄС, на які припадає близько 57% від загального обсягу її імпорту. Другим найбільшим торговельним партнером є Китай, який забезпечує приблизно 8,3% імпорту. Частка України в імпорті Італії становить 0,7%. Серед основних категорій імпортованих товарів варто виділити реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої та їх частини, фармацевтичну продукцію, електричні машини і обладнання, мінеральні палива, а також засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, та їх частини та обладнання. Головними торговельними партнерами Японії є Китай, який припадає на приблизно 24% обсягу імпорту, країни ЄС, що складають 11,1%, і США з часткою 10,8%. Україна вносить невеликий внесок у загальний імпорт Японії, частка становить 0,09%. Серед основних категорій

імпортованих товарів можна визначити реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої та їх частини, фармацевтичну продукцію, електричні машини і обладнання, мінеральні палива, а також руди, шлак і зола. Основним торговельним партнером Канади є США, що становить приблизно 79% обсягу імпорту країни. На другому місці Китай, що має частку 4,7% в загальному обсязі імпорту. Україна вносить невеликий внесок у загальний імпорт Канади, її частка становить 0,04%. За головними категоріями імпортованих товарів можна виділити реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої та їх частини, електричні машини і обладнання, пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них, мінеральні палива, а також засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, та їх частини та обладнання [10].

Соціальні аспекти глобалізації світової економіки виявляються через різні показники, зокрема, через важливий показник – рівень безробіття, який стає важливим критерієм оцінки впливу діяльності країн G7 на світовому ринку праці. Дані, що подані в табл. 2.4 вказують на соціальні наслідки глобалізації, особливості розподілу праці та економічного благополуччя у країнах G7 (додаток В) [65].

За даними табл. 2.4 можна визначити, що рівень безробіття в країнах-лідерах залишається на помірному рівні, за винятком Італії та Франції, де він вищий. Така ситуація свідчить про вплив жорстких економічних заходів, спрямованих на подолання кризи державного боргу.

Таблиця 2.4

Рівень безробіття країн G7 у 2022 р.

Місце в рейтингу	Країна	% від заг. роб. Сили
1	Італія	8,1
2	Франція	7,3
3	Канада	5,3
4	Великобританія	3,7
5	США	3,6
6	Німеччина	3,1
7	Японія	2,6

Аналізуючи детально дані, що подані в табл. 2.4, про рівень безробіття країн G7 у 2022 р., то можна визначити деякі ключові тенденції: Італія займає перше місце з 8,1%, а Франція займає друге місце, що свідчить про високий рівень безробіття в країнах, що пов'язано з економічними викликами та структурними особливостями ринку праці. У Канаді теж високий рівень безробіття, що пов'язано з різними факторами, такими як економічні коливання, структурні зміни на ринку праці або вплив зовнішніх чинників. Великобританія, США та Німеччина демонструють помірні показники безробіття – 3,7%, 3,6% та 3,1% відповідно, що вказує на релятивно стабільний стан на ринку праці цих країн. Зазначимо, що низькі рівні безробіття є результатом ефективної політики зайнятості та сталих економічних показників. Найнижчий рівень безробіття серед країн G7 у Японії і становить 2,6%, що свідчить про високий ступінь ефективності японського ринку праці та є наслідком ефективної зайнятості та стабільного економічного середовища.

Аналіз соціально-економічних показників країн-лідерів дозволяє оцінити вплив цієї групи на міжнародні економічні відносини в цілому. Країни, що входять до складу «Групи 7», визначаються своєю економічною розвиненістю та великим внеском у світову економіку, що обумовлено високими частками їхнього ВВП і передовим рівнем технологічного прогресу. Загалом країни G7 мають здатність впливати на світову економіку через участь у важливих міжнародних інституціях. Наприклад, вони контролюють майже половину голосів у таких організаціях, як Світовий банк і Міжнародний валютний фонд, і мають суттєвий вплив на Світову організацію торгівлі та Раду Безпеки ООН. Важливо відзначити, що через ці міжнародні інституції вони реалізують свої стратегічні рішення [59].

Вплив країн G7 на глобалізацію світової економіки визначається не лише їхніми значними інвестиціями у сферу інновацій та розвиненими зв'язками з іншими країнами щодо міжнародної торгівлі, але і високим рівнем економічного розвитку. США, тримаючи лідерські позиції, активно вкладаються в науково-технічні дослідження, що визначає їхній вагомий внесок у сучасну

світову економіку. Загалом країни G7 мають значний потенціал у цій сфері, що допомагає зберігати їхню ключову роль у глобальному економічному вимірі.

Загальний аналіз показників розвитку світових лідерів дозволяє зробити висновок, що країни G7 мають суттєвий вплив у сучасній системі міжнародних економічних відносин. Їхні великі обсяги ВВП, високий рівень технологічного розвитку, активна роль у міжнародній торгівлі та інноваційність роблять їх ключовими гравцями на світовій арені.

2.2. Підтримання миру та реагування на конфлікти

Співпраця у сфері безпеки та оборони між країнами «Групи 7» відіграє ключову роль в їхньому глобальному лідерстві та зобов'язаннях з підтримки міжнародного миру та стабільності. Країни G7 мають великий вплив у геополітичних аспектах та здатність впливати на глобальну безпеку і стабільність. Їх взаємодія з іншими країнами у цій сфері проявляється у спільних діях, спрямованих на вирішення кризових ситуацій та запобігання конфліктам. Країни «Групи 7» часто виступають в якості посередників у різних глобальних конфліктах, намагаючись виражати ключові інтереси та вирішувати проблеми шляхом мирного врегулювання. Зустрічі країн «Групи 7» створюють можливість для обговорення актуальних міжнародних питань, таких як ситуація в Україні, Сирії та питання ядерної безпеки. Країни G7 узгоджують спільні рішення та висловлювати єдність у питаннях політики безпеки та міжнародних відносин, що суттєво впливає на глобальну арену і формує міжнародну підтримку для рішень, спрямованих на зміцнення миру [56].

Саміти країн G7 вказують на підтримання миру в світі, зокрема На 6 саміті G7, що відбувся 22-23 червня 1980 р. в Італії за участі прем'єр-міністра Ф. Коссіґа,

основною темою обговорення було протидія радянському вторгненню в Афганістан. Учасники саміту обговорювали можливість спільних заходів з метою засудження та протистояння радянській агресії та підтримки афганського народу. Також на саміті обговорювалися можливі шляхи забезпечення безпеки та стабільності в регіоні та широкому світі. Одним із прийнятих рішень було вираження одноголосної підтримки суверенітету та територіальної цілісності Афганістану та заклик до зняття радянських військ з цієї країни, а також були ухвалені рішення щодо подальшого співробітництва в рамках міжнародних структур з метою забезпечення миру та стабільності в регіоні [28, с. 99].

На 7 саміті G7, який відбувся 20-21 липня 1981 р. в Канаді за участю прем'єр-міністра П. Трюдо, основною темою обговорення була глобальна гонка зброї. Учасники саміту обговорювали тенденції збройної гонки між країнами та її потенційні наслідки для стабільності та безпеки у світі. Особлива увага була приділена питанням роззброєння та контролю над поширенням ядерної зброї. Під час саміту було прийнято рішення про посилення міжнародних зусиль у галузі роззброєння та регулювання збройних конфліктів, а також було закликано до розвитку дипломатичних механізмів для мирного вирішення міжнародних конфліктів та зменшення загрози ядерної війни [28, с. 100].

На 8 саміті G7, що відбувся 4-6 червня 1982 р. у Франції за участю президента Ф. Міттерана, головною темою обговорення була війна на Близькому Сході. Учасники саміту обговорювали ситуацію в регіоні та можливі шляхи мирного врегулювання конфлікту. Особлива увага була зосереджена на пошуку дипломатичних шляхів вирішення конфлікту та сприянні мирному врегулюванню. Під час саміту було прийнято рішення про активізацію міжнародних зусиль для вирішення кризової ситуації на Близькому Сході та підтримки мирного процесу, а також було висловлено заклик до всіх сторін конфлікту здійснити певні кроки для досягнення перемир'я та початку мирного діалогу [29, с. 163].

На 18 саміті G7, що відбувся з 6 по 8 липня 1992 р. у ФРН за участю федерального канцлера Г. Коля, головною темою обговорення стали Югославські війни. Учасники саміту обговорювали кризову ситуацію на Балканах та шляхи

мирного вирішення конфлікту. Особлива увага була приділена пошуку дипломатичних та політичних рішень для зупинення насильства та відновлення миру в регіоні. Під час саміту було прийнято рішення про активізацію міжнародних зусиль для мирного врегулювання конфлікту на Балканах та підтримки міжнародних миротворчих зусиль, а також було висловлено заклик до всіх сторін конфлікту дотримуватися міжнародного права та сприяти мирному врегулюванню через діалог та переговори [19, с. 419].

На 19 саміті G7, що відбувся з 7 по 9 липня 1993 р. в Японії за участю прем'єр-міністра К. Міядзави, головною темою обговорення стало ядерне роззброєння. Учасники саміту обговорювали питання зменшення ядерного арсеналу та створення міжнародних механізмів контролю за ядерною зброєю. Особлива увага була приділена питанням недопущення поширення ядерної зброї, зокрема шляхом підписання та ратифікації міжнародних договорів про нерозповсюдження ядерної зброї. Під час саміту були прийняті рішення про підтримку міжнародних ініціатив щодо зменшення ядерної загрози та сприяння створенню стабільної системи міжнародного ядерного режиму, а також було висловлено заклик до всіх країн-учасниць до активної участі у міжнародних договорах та програмах щодо зменшення ядерної загрози та сприяння мирному використанню ядерної енергії [9, с. 89].

На 22 саміті G7, що відбувся з 27 по 29 червня 1996 р. у Франції за участю президента Ж. Ширака, головною темою обговорення стали пошуки мирного врегулювання військово-політичних конфліктів. Учасники саміту обговорювали питання врегулювання збройних конфліктів та підтримки мирного процесу в регіонах з напруженою політичною ситуацією. Особлива увага була приділена пошукам дипломатичних шляхів врегулювання конфліктів і сприяння мирним переговорам між конфліктуючими сторонами. Під час саміту було прийнято рішення про підтримку міжнародних миротворчих місій та активізацію діалогу між країнами для досягнення мирного врегулювання конфліктів, а також було висловлено заклик до всіх сторін конфліктів про активну участь у миротворчих процесах та дотримання принципів міжнародного права [43, с. 175].

На 24 саміті G7, що відбувся з 15 по 17 травня 1998 р. у Великобританії за участю прем'єр-міністра Т. Блера, головною темою обговорення стала регіональна безпека. Учасники саміту зосередили увагу на розгляді концепції комплексу регіональної безпеки, що визначає, як формується безпека у географічних регіонах світу. Важливою частиною дискусії було розглядання проблем безпеки у безпосередній близькості до регіону, а також взаємозалежності безпеки кожного актора в регіоні від інших. Також обговорювалася роль буферних держав у забезпеченні стабільності та безпеки в регіонах. На саміті було прийнято рішення про важливість збереження і підтримку стабільності в регіонах та сприяння діалогу між різними акторами для досягнення мирного врегулювання конфліктів [43, с. 176].

На 28 саміті G7, що відбувся 26-27 червня 2002 р. у Канаді за участю прем'єр-міністра Ж. Кретьєна, головною темою обговорення стала міжнародний тероризм та забезпечення безпеки. Учасники саміту обговорили результати зусиль у боротьбі з тероризмом за минулий рік, ситуацію в Афганістані та питання безпеки вантажопасажирських перевезень. Особлива увага була приділена глобальному партнерству у протидії поширенню зброї та матеріалів масового знищення. Однією з основних цілей було запобігти терористам та державам, що їх підтримують, отримувати або розробляти засоби масового знищення. Географічно увага спочатку була спрямована на Росію, але потім розширилася і на інші колишні радянські країни. Також було прийнято рішення виділити 20 млрд. дол. США на утилізацію ядерної зброї для країн колишнього СРСР [19, с. 421].

На 29 саміті G7, що відбувся 1-3 червня 2003 р. у Франції за участю президента Ж. Ширака, головною темою обговорення стало вторгнення в Ірак. Учасники саміту обговорили воєнну операцію США та їх союзників проти Іраку з метою повалення режиму С. Хусейна. Воєнні дії проти іракської армії розпочалися 20 березня і завершилися 9 квітня, коли американські війська зайняли столицю Іраку, місто Багдад. Також на саміті обговорювалася заявлена США зв'язок режиму з міжнародним тероризмом, пошук і знищення зброї масового знищення.

Операція не отримала схвалення ООН і викликала невдоволення у міжнародній спільноті [29, с. 166].

На 33 саміті G7, що відбувся 6-8 червня 2007 р. в Німеччині під керівництвом федерального канцлера А. Меркель, обговорювалися питання транснаціональної організованої злочинності. Крім того, на саміті також були розглянуті ситуація в Іраку, ядерна програма Ірану та розміщення елементів ПРО США в Східній Європі. Організація зустрічі зазнала різкої критики в самій Німеччині. Були висловлені звинувачення у величезних фінансових витратах, у знищенні пам'яток архітектури, у свавіллі поліції та численних зачистках під приводом боротьби з тероризмом. 3 червня відбулися великі сутички мирних демонстрантів з поліцією. У результаті було поранено близько 1 тис. людей, а матеріальні збитки оцінюються у 1 млн. євро.

На 37 саміті G7, що відбувся 26-27 травня 2011 р. в Франції під головуванням президента Ніколя Саркозі, обговорювалася громадянська війна в Лівії. Зустріч була присвячена обговоренню ситуації в Лівії, яка на той момент перебувала в стані конфлікту та громадянської війни. Під час саміту приймалися рішення щодо можливих дій міжнародної спільноти щодо розв'язання конфлікту та забезпечення мирного врегулювання ситуації в Лівії [31].

На 38 саміті G7, що відбувся 18-19 травня 2012 р. в США під головуванням президента Б. Обами, обговорювалася ядерна програма Ірану. Учасники саміту обговорювали поточний стан та можливі наслідки ядерної програми Ірану для міжнародної безпеки та стабільності. Було прийнято рішення щодо подальших заходів, які мають бути вжиті для контролю та обмеження ядерних можливостей Ірану, а також для забезпечення дотримання міжнародних норм та угод з питань ядерної нерозповсюдження [29, с. 166].

У березні 2014 р. лідери країн G7 висловили засудження російської агресії проти України та анексії Криму. 24 березня того ж року в Гаазі відбулася надзвичайна зустріч членів країн G7, на якій Росію було виключено з цього об'єднання і проти неї були запроваджені санкції. 40 саміт країн G7, що відбувся 4-5 червня 2014 р. в Брюсселі, надав можливість переговорів та прийняття

важливих рішень у зв'язку зі складною ситуацією, пов'язаною з анексією Криму Російською Федерацією. Після відмови від проведення 40 саміту у Сочі через події в Криму, представники країн G7 прийняли рішення про проведення саміту в Брюсселі, що було важливим стратегічним кроком, який відобразив зусилля міжнародної спільноти у пошуку альтернативних шляхів співпраці та вирішення глобальних проблем. Заходи, які були вжиті на саміті G7 в Брюсселі, свідчать про серйозність та вагомість ситуації, що виникла після анексії Криму. Призупинення членства Росії в G8 та проведення саміту без її участі були стратегічними рішеннями, спрямованими на забезпечення відповідного реагування на події в регіоні та підтримку міжнародних норм і принципів. Вирішальну роль у прийнятті цих рішень відіграли лідери країн G7, які продемонстрували свою здатність до спільної дії та координації в умовах глобальних викликів. Їхня здатність до міжнародного лідерства та рішучість у вирішенні проблем підтверджують важливість самітів G7 як механізму для вирішення складних міжнародних питань. Проведення 40-го саміту G7 в Брюсселі стало важливим етапом у реагуванні на складну міжнародну ситуацію та підтвердило здатність країн G7 до спільної дії та координації у вирішенні глобальних проблем. Також було оголошено, що Міжнародний валютний фонд надасть допомогу для стабілізації економічної та фінансової ситуації в Україні. У 2015 р. лідери країн G7 активно долучилися до створення Групи підтримки України, яку очолили послы країн G7 в Україні. Головною метою цієї ініціативи було сприяння проведенню реформ в Україні. Важливо відзначити, що протягом 2018-2020 рр. президент США Д. Трамп пропонував відновити членство Росії в G7, але інші країни відмовлялись від такого рішення [33].

До повномасштабного вторгнення в Україну, яке сталося 24 лютого 2022 р., лідери країн G7 оголосили про введення економічних та фінансових санкцій проти країни-агресора, а вже у перших місяцях після вторгнення країни G7 висловили плани відновлення України після завершення війни. У травні 2022 р. лідери країн G7 разом із Міжнародним валютним фондом, Світовим банком та Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) оголосили про

надання Україні допомоги в розмірі 19,8 млрд. дол. США. На початку вересня 2022 р. міністри фінансів країн G7 прийняли рішення встановити максимальну ціну на російську нафту, щоб суттєво зменшити доходи Росії. У травні 2023 р. міністри фінансів G7 визначили, що до початку 2024 р. обсяг допомоги Україні буде збільшено до 44 млрд. дол. США. У грудні 2023 р. країни G7 домовилися про етапне обмеження імпорту російських діамантів, яке має набути чинності з 1 січня 2024 р. [33].

Не менш важливим фактом є те, що у 2018 р. представники країн «Групи 7» зібралися у Шарлевуа (Канада) для проведення 44 саміту та підтвердили свою відданість захисту демократій від зовнішніх загроз, які мають на меті підірвати суспільства, вибори, суверенітет і безпеку. В декларації, зокрема, був висловлений заклик до Росії припинити свою дестабілізуючу поведінку, спрямовану на підривання демократичних систем та підтримку режиму в Сирії. Також було осуджено використання отруйних речовин військового типу у Солсбері, Велика Британія (отруєння Скрипалів). Незважаючи на ці позиції, в документі була виражена готовність до співпраці з Росією у вирішенні регіональних криз і глобальних викликів, якщо це служить інтересам країн. Щодо України та санкцій проти РФ, було визначено подібні позиції, що повторювали формулювання попереднього самітів [46].

Міністри фінансів країн G7 вирішили збільшити економічну та бюджетну допомогу Україні на 2023 р. і початок 2024 р., піднявши її до рівня 44 млрд. дол. США. Така нова ініціатива також включає створення нового підходу до ланцюга поставок та обіцянку вирішити нормативні прогалини в банківському секторі. У спільній заяві країн G7, зробленій після зустрічі в Японії, наголошується на важливості негайного припинення незаконної війни Росії проти України, що визначено як одна з ключових невизначеностей для глобальних економічних перспектив. Планувалося збільшити допомогу Україні до початку 2024 р. на 44 млрд. дол. США, що включає приблизно 5 млрд. дол. США додаткової допомоги і дозволяє Міжнародному валютному фонду схвалити виділення 15,6 млрд. дол. США протягом чотирьох років. Міністри відзначили необхідність гнучкості в

економічній політиці в умовах підвищеної невизначеності у світовій економіці. Крім того, міністри фінансів та голови центральних банків США, Великої Британії, Франції, Німеччини, Італії, Канади та Японії узгодили свої позиції з різноманітних питань, включаючи проблеми банківського сектору та реструктуризацію боргів, як вказано в їхньому розгорнутому комюніке. Заява також виражає підтримку прагненню США до зменшення залежності ланцюга поставок від Китаю, а також заклик до країн Глобального Півдня здійснювати конкретні заходи для їх підтримки, тоді як G20 працює над подоланням розбіжностей [54].

У завершальний день саміту НАТО у Вільнюсі, який проходив 11-12 липня 2023 р., лідери країн «Групи 7» та президент України В. Зеленський уклали Декларацію про військову допомогу та гарантії безпеки для України. Згідно з угодою, країни G7 зобов'язалися гарантувати безпеку України на тривалий термін та реагувати негайно на можливу агресію з боку Росії у майбутньому, навіть після завершення поточної війни. Це відображено в заяві лідерів країн G7, де вони висловлюють тверду волю до забезпечення існування вільної, незалежної, демократичної та суверенної України в міжнародно визначених кордонах. В Декларації надано три ключові механізми, які країни G7 планують використовувати для досягнення цієї мети. По-перше, надання Україні сучасних озброєнь, з пріоритетом на засоби ППО, артилерію, бронетехніку та ударну зброю далекого радіусу дії. По-друге, розвиток українського військово-промислового комплексу, по-третє навчання українських військових, співпрацю в галузі розвідки та допомогу в галузі кібербезпеки. Крім того, лідери країн G7 обіцяють підтримувати економіку України, зокрема через відновлення країни та гарантування її енергетичної безпеки, а також, планують надавати технічну та фінансову допомогу для ліквідації наслідків російського вторгнення [39].

Лідери країн G7 планують продовжувати пошуки шляхів для використання російських суверенних активів на суму 300 млрд. дол. США, намагаючись розблокувати їх використання для надання допомоги Україні. Міністр фінансів США Дж. Єллен заявила, що будь-які дії потребують чіткого юридичного

обґрунтування, яке стало проблемою під час переговорів міністрів фінансів країн G20. Вона звернулася до міністра фінансів Франції Б. Ле Мера з проханням допомогти розробити варіанти для червневого саміту G7 у 2024 р., після того як його було відкинуто як юридично необґрунтоване. Росія висловила серйозні загрози у відповідь на можливий арешт її активів, але лідери країни G7 продовжують шукати рішення для підтримки України. Можливими варіантами є використання активів як застави для кредитів або видача синдікованого кредиту. Лідери країн G7 визначили мету досягнення прогресу у цьому питанні до червневого саміту 2024 р. [21].

Лідери країн «Групи 7» на віртуальному саміті 6 грудня 2023 р. підтвердили свою підтримку рішення арабо-ізраїльського конфлікту, який триває з 7 жовтня 2023 р., на основі існування двох держав – Ізраїлю й Палестини. У заяві лідерів країн G7 підкреслюється засудження дій терористичного угруповання ХАМАС, яке атакувало Ізраїль, вимагається звільнення всіх заручників і закликається до гуманітарного перемир'я та захисту цивільного населення. Лідери країн G7 висловили готовність працювати над створенням умов для «стійких довгострокових рішень» для сектору Газа і повернення до «ширшого мирного процесу». У заяві вони також підтверджують відданість створенню Палестинської держави в межах рішення про дві держави, яке забезпечить справедливий, тривалий і безпечний мир для ізраїльтян і палестинців. Лідери країн G7 також осудили насильство з боку ізраїльських поселенців проти палестинців на Західному березі річки Йордан, закликаючи притягати їх до відповідальності, та попередили регіональні сили від дестабілізації ситуації. Ці дії країн G7 відбуваються в контексті зусиль США стосовно багаторічного плану повоєнного врегулювання на Близькому Сході, включаючи можливість контролю над сектором Гази після оновлення Палестинської національної адміністрації [53].

Щодо боротьби з тероризмом, то країни «Групи 7» у 2017 р. поглибили співпрацю з провідними ІТ-компаніями у боротьбі з тероризмом. Це впливає з документа, прийнятого під час дводенної зустрічі глав МВС країн G7 в Італії. Учасниками засідання, крім міністрів внутрішніх справ G7, вперше були

представники Google, Microsoft, Facebook і Twitter. Міністри внутрішніх справ вважають, що терористичні угруповання, зокрема «Ісламська держава», продовжують використовувати Інтернет для поширення пропагандистських матеріалів, рекрутування нових членів, агітації насильства та підбурювання до терористичних актів. Для ефективної боротьби з цим явищем, країнам G7 і не тільки потрібно співпрацювати з приватними компаніями та представниками громадянського суспільства. Директор італійського відомства Д. Мінніті заявив, що зустріч визначила напрямок до створення антитерористичного альянсу між урядами і великими ІТ-компаніями. Узгоджено видалення терористичного контенту з мережі протягом двох годин після його появи. Важливо відзначити, що Google проводить ретельну перевірку на спроби використовувати її ресурси та платформи, такі як YouTube і Gmail, у політичних цілях [22].

Як зазначалося, країни G7 активно співпрацюють у протидії поширення ядерної зброї, яка не використовувалася 77 років. Проте, у світлі останніх подій, у високих колах РФ, а також серед пропагандистів і політологів, схильних до прокремлівських поглядів, постійно розглядається можливість використання ядерного удару проти різних цілей, включаючи Київ і Вашингтон. Враженням своєї активності на цю тему в соціальних мережах найбільше виділяється Д. Медведєв, колишній президент і прем'єр-міністр Росії, який зараз обіймає посаду заступника голови Ради безпеки РФ. У своїх повідомленнях Д. Медведєв розглядає різні сценарії того, як і проти кого Росія вживатиме заходів у разі спроби України повернути собі анексований Крим [52].

19-21 травня 2023 р. в місті Хіросіма відбувся саміт країн «Групи 7». Зустріч стала важливою подією і основною темою її обговорення стала загроза використання ядерної зброї з боку Кремля, а також виступ президента України В. Зеленського, який отримав обіцянки допомоги в досягненні «формули миру» без поступок територій.

Президент США Дж. Байден оголосив про новий пакет військової допомоги для України у розмірі 375 млн. дол. США, який включає додаткові боєприпаси для систем HIMARS, артилерійські снаряди, протитанкові системи Javelin та AT-4,

керовані ракети TOW. Дж. Байден також заявив, що США продовжать зміцнювати обороноздатність України, спільно з іншими країнами G7 [17].

Президент Франції Е. Макрон відзначив «справу честі» в наданні французького урядового літака для прибуття В. Зеленського на саміт G7, вважаючи його особливо важливим для створення рамкової основи для миру в Україні. Е. Макрон висловив переконання, що участь В. Зеленського на саміті в Хіросімі стала символом єдності, зокрема для України. Він вважає, що саміт був спрямований на створення стійкої основи для миру, яка не буде обмежуватися лише припиненням вогню [17].

Прем'єр-міністр Канади, Дж. Трюдо, зазначив, що підтримка країн G7 відіграла важливу роль у порятунку України в умовах російського вторгнення. Він висловив переконання, що без суттєвої військової підтримки Україна не змогла б протистояти агресії. Дж. Трюдо підкреслив готовність продовжувати надавати допомогу, щоб забезпечити те, що Росія не досягне своїх цілей і не зможе використати силу в світі. Водночас канадський прем'єр-міністр висловив критику ініціативи президента Бразилії Л. І. да Сілви щодо припинення вогню та початку мирних переговорів. Дж. Трюдо вважає, що потрібен саме мир, а не лише припинення вогню, і що мир можливий лише за умови припинення російського вторгнення на територію суверенного сусіда [17].

О. Шольц, канцлер ФРН, висловив думку, що навчання українських пілотів на винищувачах F-16 – це послання до Росії. На саміті G7 він заявив, що Захід бажає повідомити Москві, що подовження конфлікту не призведе до ослаблення підтримки України. О. Шольц також підкреслив, що Росія не повинна розраховувати на те, що тривалість її дій призведе до втрати міжнародної підтримки для України. Рішення США та їх союзників розпочати навчання українських пілотів на винищувачах F-16 вважається сигналом для Росії. Навчання пілотів є довгостроковим проєктом та показує рішучість підтримати Україну до тих пір, поки вона не поверне втрачені території, захоплені Росією [17].

Р. Сунак, прем'єр-міністр Великої Британії, виступив на саміті G7 і висловив рішучу критику стосовно Китаю, який повною мірою використовує свою економічну потужність для тиску на інші країни. Р. Сунак заявив, що Китай є найбільшим викликом для світової безпеки та процвітання. Крім того, він наголосив, що країни G7 демонструють «єдність мети» стосовно Китаю та вживатимуть заходів для зниження вразливості ланцюгів постачання і захисту від «ворожих інвестицій». Проте, важливо відзначити, що мета саміту країн «Групи 7» полягає в зменшенні ризиків, а не в відокремленні від Китаю [17].

Прем'єр міністр Японії Ф. Кісіда підкреслив важливість того, що саміт G7 відбувається в Хіросімі, місті, яке пододало наслідки ядерного удару у 1945 р. Під час саміту була проведена церемонія покладання квітів до меморіалу жертв атомних бомбардувань, спрямована на те, щоб якнайбільше людей розглядали наслідки ядерної зброї і засуджували Росію за загрози використання її в українському конфлікті. Ф.Кісіда заявив, що прийом В. Зеленського на саміті в Хіросімі допоміг надіслати терміновий сигнал про те, що загрози ядерної зброї та її використання не повинні терпіти, а слід розширювати співпрацю з багатьма країнами, які не є членами G7 [17].

Виступаючи на саміті G7, В. Зеленський, президент України, відзначив, що відновлене місто Хіросіма, яке відбудували після війни, є джерелом натхнення для нього у поновленні зруйнованих українських міст. Президент зазначив, що фотографії зруйнованого міста Хіросіми нагадують абсолютно місто Бахмут та інші такі міста. На сьогоднішній день Бахмут існує лише в спогадах українців, нічого не залишилося в місті. В. Зеленський також висловив мрію відбудувати всі українські міста, які зараз перебувають у руїнах після російських ударів, зокрема кожне село, де не залишилося жодного цілого будинку [17].

У відокремленій заяві лідери країн G7 розглядали питання нерозповсюдження ядерної зброї більш детально. Заява підкреслює важливість «77-річного періоду, протягом якого не застосовувалася ядерна зброя», осуджує «безвідповідальну ядерну риторику Росії» і містить низку закликів та обіцянок. Ключові елементи заяви включають: заклик до негайного початку давно

очікуваних переговорів про договір щодо заборони виробництва матеріалів для використання в ядерній зброї або інших ядерних вибухових пристроях; заклик до ядерних держав публікувати дані про кількість ядерних зарядів, на зразок того, як це зробили Вашингтон і Лондон; заклик руху до світу, вільного від ядерної зброї. У документі також підтримується «Хіросімський план дій», який раніше був запропонований прем'єр-міністром Японії Ф. Кісідой. План містить рекомендації у п'яти напрямках: підвищення прозорості щодо ядерного потенціалу, охоплюючи ядерні сили та арсенали загалом, скорочення кількості ядерних боєприпасів, забезпечення нерозповсюдження ядерної зброї, сприяння мирному використанню ядерних матеріалів та відмова від використання атомних озброєнь [52].

Країни G7 регулярно приймають участь у миротворчих місіях ООН і викладають дипломатичні зусилля для вирішення конфліктів у різних частинах світу. Вони забезпечують військову підтримку, надають матеріально-технічну допомогу та фінансові ресурси для сприяння миру та стабільності в регіонах, що постраждали від конфліктів і криз. Їхня участь свідчить про глибоке зобов'язання міжнародної спільноти вирішенню конфліктів та будівництву миру [55, с. 42].

Взаємодія між країнами G7 також включає спільні міжнародні ініціативи та допомогу, в тому числі і фінансову, у вирішенні глобальних проблем, таких як пандемії, міграція, тероризм та інші загрози безпеки. Спільна робота над забезпеченням глобальної стабільності та мирного врегулювання конфліктів робить їх ключовими учасниками на міжнародній арені. Наприклад, надання допомоги Україні у протидії збройній агресії з боку Росії є конкретним прикладом такої спільної ініціативи [33].

Країни G7 володіють одними з найсучасніших та краще обладнаних збройних сил у світі. Зокрема, вони мають потужний військовий потенціал, включаючи сучасну зброю, розвідувальні можливості та експедиційні сили, які можуть бути мобілізовані для вирішення різноманітних викликів безпеці у всьому світі. Ця ефективна військова сила дозволяє країнам G7 активно приймати участь у забезпеченні глобальної безпеки. Варто відзначити, що країни «Групи 7»

займають провідні позиції в ТОП-15 країн світу за обсягами військових витрат у 2022 р. (рис. 2.1) [48].

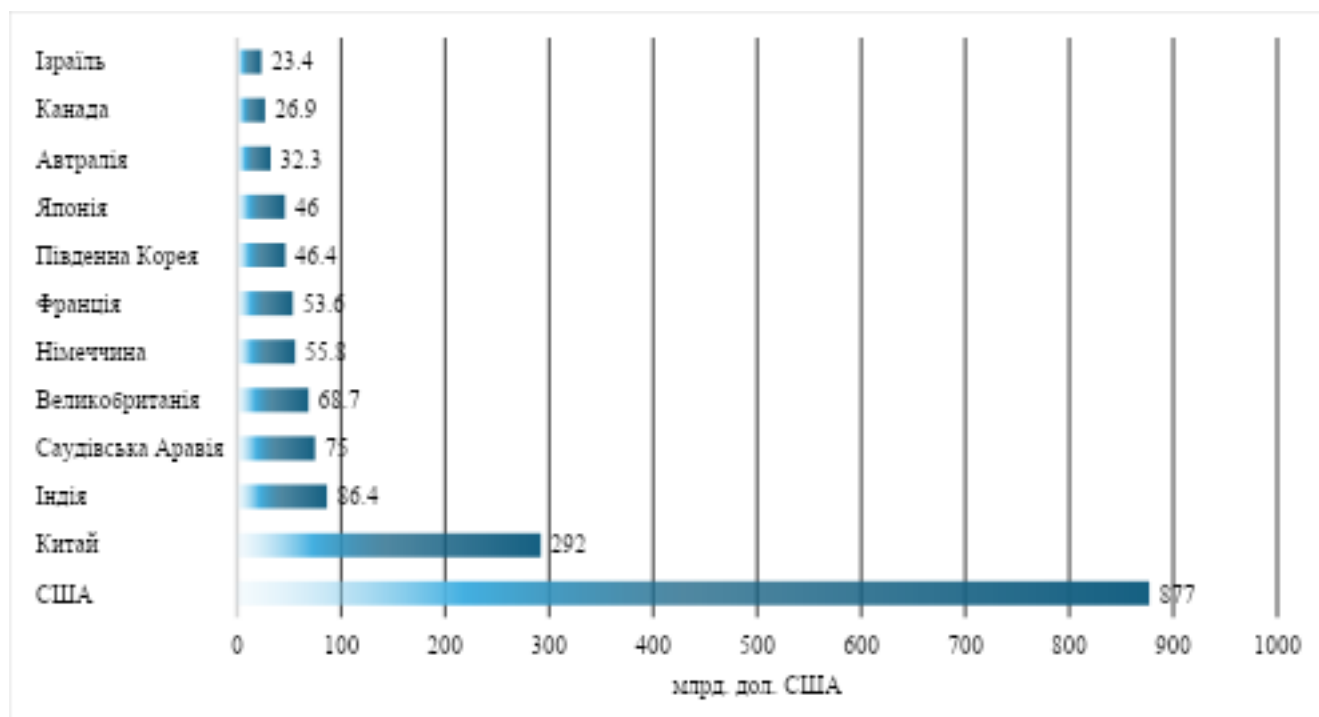

Рисунок 2.1. Країни з найвищими військовими витратами у світі у 2022 р.

Отже, країни G7 активно співпрацюють у протидії глобальним загрозам безпеки, таким як тероризм та поширення ядерної, хімічної та біологічної зброї. Вони обмінюються розвідданими, координують військові операції та вживають санкцій проти державних та недержавних суб'єктів, які мають відношення до тероризму або розповсюдження зброї масового знищення. Такі спільні зусилля надзвичайно важливі для запобігання та зменшення загроз безпеці.

2.3. Гарантування енергетичної безпеки

Енергетика виступає ключовим сектором господарювання для численних країн світу з економічної, соціальної та політичної перспективи. Наприкінці ХХ ст. спостерігалася зростаюча взаємодія в енергетичному секторі, особливо після криз, які викликали серйозні потрясіння у світовому господарстві. Бажання вирішити ці виклики призвело до значної активізації міжнародної енергетичної політики як на глобальному, так і на регіональному рівні.

Забезпечення енергетичної безпеки передбачає, передусім, гарантію надійності постачання енергетичних ресурсів. У зв'язку з нестабільністю деяких ключових регіонів у сфері нафтопереробки набуває важливості диверсифікація джерел енергоресурсів, шляхів їх транзиту та запобігання енергетичному шантажу. Загроза терористичних актів також збільшує вимоги до захисту об'єктів енергетичної інфраструктури від фізичного впливу. Екологічні аспекти також стають важливими у контексті забезпечення енергетичної безпеки. Зростає значення стану ресурсно-сировинної бази світової енергетики та потужностей для зберігання нафти, нафтопродуктів і газу.

Країни «Групи 7» виявляють передовий досвід у розробці та впровадженні екологічно чистих технологій. Значні інвестиції спрямовуються на дослідження та розвиток відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна, вітрова та гідроелектроенергія. Крім того, активно підтримують використання електромобілів, енергозберігаючі підходи до будівництва та стале сільське господарство. Лідерство країн «Групи 7» у цих сферах стимулює світові інновації та сприяє переходу до економіки з низьким вмістом вуглецю. Країни G7 надають фінансову підтримку для допомоги країнам у розвитку у процесі зменшення викидів та адаптації до зміни клімату, а також спрямовують кошти на ініціативи, як от Зелений кліматичний фонд. Ця фінансова допомога є ключовою для підтримки глобальних кліматичних ініціатив і задоволення потреб вразливих регіонів. Країни «Групи 7» використовують свій політичний і дипломатичний вплив для сприяння екологічним цілям на міжнародній арені, беручи участь у переговорах та заохочуючи інші держави до значущих кліматичних заходів.

Загалом, їх колективний голос має вагу на міжнародних форумах, сприяючи досягненню консенсусу щодо кліматичної політики та угод [50].

Країни G7 мають значущий вплив на світову енергетичну картину завдяки своїм великим потужностям у виробництві та споживанні енергії. Два основних аспекти цієї сфери включають виробництво та споживання нафти та газу, а також розвиток відновлювальних джерел енергії.

Країни «Групи 7» також активно прикладають зусилля у розвиток відновлювальної енергетики. Наприклад, до 2020 р. США встановили понад 100 гігаватт сонячних та вітряних електростанцій, зменшивши викиди парникових газів та залежність від вугілля. Канада також активно інвестує у відновлювальну енергетику, зокрема у гідроелектростанції та вітрові ферми. Ці дані та факти свідчать про вплив країн «Групи 7» на глобальну енергетичну динаміку через їхні здатності до виробництва енергії та просування відновлювальних джерел. Вони мають значний вплив на світові ціни на нафту та газ, а також сприяють здешевленню та поширенню відновлювальних енергетичних технологій, сприяючи глобальному розвитку та зменшенню викидів парникових газів [58, с. 15].

США вважаються однією з найбільших світових держав-виробників нафти та газу. Протягом 2022 р. США виробляли понад 18 млн. барелів нафти щоденно та мали в добу нафтогазової продукції понад 100 млн. еквівалентних барелів нафти. Країна активно займається видобутком природного газу з власних сланцевих родовищ, що суттєво впливає на глобальні ціни на цей вид енергії. Канада займає визначальне місце серед світових виробників сировини, зокрема нафти з атмосферним розкладанням, і володіє значними обсягами видобутку природного газу, що робить Канаду ключовим учасником на глобальному ринку енергоресурсів [58, с. 14].

16 квітня 2023 р. лідери країн G7 визначили нові колективні цілі щодо розвитку сонячної енергетики та морських вітряних електростанцій. Країни G7 ухвалили рішення про прискорення розвитку відновлюваних джерел енергії та активізацію процесу відмови від використання копального палива. Незважаючи на

це, міністри країн G7 утрималися від визначення кінцевого терміну для відмови від вугілля до 2030 р., як вимагала Канада та інші країни-члени G7. Також вони залишили можливість подальших інвестицій у газовий сектор, вказавши на його потенційний внесок у розв'язання можливих енергетичних проблем [44].

У контексті надзвичайної енергетичної кризи важливо вживати заходів як з протидії зміні клімату, так і для забезпечення енергетичної безпеки. Визнаючи наявність різних шляхів до досягнення нульових викидів CO₂, міністри країн G7 визнали важливість спільного зусилля для досягнення цілі до 2050 р.

Вважалося, що заходи щодо боротьби зі зміною клімату та забезпечення енергетичної безпеки можуть конфліктувати один з одним, проте обговорення, які відбулися і відображені в комюніке, свідчать про те, що ці заходи насправді можуть бути поєднаними. У своєму комюніке міністри G7 зобов'язалися до 2030 р. спільно збільшити потужність морських вітрогенераторів на 150 гігаватт і потужність сонячних електростанцій – більше 1 тераватт. Учасники зустрічі також домовилися прискорити «поступове відмовлення від викопного палива» – спалювання викопного палива без застосування технологій ухвалення викидів CO₂, що утворюються в результаті, з метою досягнення чистого нуля в енергетичних системах не пізніше 2050 р. [44].

Щодо вугілля, країни G7 вирішили надати пріоритет конкретним і своєчасним крокам для прискорення поетапної відмови від внутрішнього безперервного виробництва електроенергії з вугілля в рамках попереднього зобов'язання досягнення принаймні переважної декарбонізації енергетичного сектора до 2035 р. [44].

Міністри країн G7 завершили дводенні зустрічі з клімату, енергетики та екологічної політики в Саппоро, Японія, в неділю, 16 квітня. Питання відмови від викопного палива та енергетичної безпеки набули важливості у зв'язку з вторгненням Росії в Україну. Міністр енергетики Франції А. Паньє-Рунаше повідомила, що країни G7 узгодили прискорити поетапну відмову від викопного палива, але не змогли домовитися про конкретні терміни щодо відмови від вугілля. Міністри країн G7 також закликають прискорити використання

відновлюваних джерел енергії. У попередніх проєктах комюніке для зустрічі міністрів, Японія пропонувала підтримку інвестицій у розвідку та видобуток скрапленого природного газу і природного газу. А. Панье-Рунаше заявила, що був досягнутий компроміс, який обмежує інвестиції в розвідку нових газових потужностей [44].

Країни «Групи 7» взяли на себе глобальне керівництво у справі декарбонізації, а підсумкове комюніке, яке готувалося в Саппоро, надало ключовий політичний сигнал, визначаючи тон для обговорення питань енергетики та клімату до кінця 2023 р. Недомовленість країн G7 щодо термінів відмови від вугілля послабило рішучість країн перед важливим кліматичним самітом ООН COP 28, який відбувся у Дубаї в кінці 2023 р.

Важливим у гарантуванні енергетичної безпеки є той факт, що Великобританія, США, Канада, Японія та Франція уклали угоду щодо ядерного палива, спрямовану на відокремлення Росії від міжнародного ринку атомної енергії. В Саппоро 16 квітня 2023 р. був оголошений альянс між Великою Британією, США, Канадою, Японією та Францією, спрямований на виключення Путіна з міжнародного ринку ядерної енергії. У заяві підкреслюється, що п'ять країн використовуватимуть національні ресурси та можливості цивільної ядерної енергетики для зламу контролю Росії над ланцюгами поставок. Одночасно угода забезпечить стабільне постачання палива на сьогодні гарантуватиме безпечний та надійний розвиток палива для передових реакторів у майбутньому [30].

Жодна з країн до 2023 р., крім Великої Британії, США, Канадою, Японією та Францією, не вводила санкції проти російської атомної енергетики, навіть у зв'язку із відкритим ядерним тероризмом на Чорнобильській та Запорізькій атомних станціях в Україні. Лише минулого року обговорювали можливі санкції щодо нафти та нафтопродуктів, що було доволі складно. А коли заходила мова про атомну енергетику, європейці відмовлялися навіть розглядати це в загальних рисах – це була священна корова для багатьох. Згодом, враховуючи загрозу енергетичній безпеці, країни «Групи 7» прийняли рішення протистояти російському впливу в тривалій перспективі. Якщо санкції проти нафтової галузі

можна було впровадити за рік, то горизонт планування та витіснення Росії в атомній сфері – це роки і роки [18].

Рішення країн G7 свідчить про те, що інші компанії та країни зможуть зайняти місце російських у сфері атомної енергетики. Атомна енергетика має перспективу – вона екологічно безпечна та допомагає зменшити викиди вуглецю та залежність від російського газу. Забезпечення паливом, будівництво та обслуговування реакторів стануть важливими галузями бізнесу у найближчі десятиліття. Рішення змінюють динаміку після двадцяти років зусиль Путіна, що спрямовував зростання присутності «Росатому» у постачанні збагаченого урану, а також у будівництві та обслуговуванні реакторів. Довгий період часу світ намагався переміщати небезпечне виробництво подалі від своїх громадян, і Кремль радо брав контракти та підряди, ніколи не обминаючи питань щодо безпеки. Російські поставки забезпечували у 2023 р. 20% необхідного збагаченого урану в США, Швеції отримувала 57%, а Південна Корея – 31%. На певному етапі США навіть сприяли цьому процесу через програму «Мегатони в мегавати», за якою Росія переробляла ядерну зброю в паливо для американських атомних станцій [18].

Також багато російських компаній активно будують реактори по всьому світу, і це відбувається досить швидко, без звертання особливої уваги на деталі безпеки. Реактори системи ВВЕР вже працюють в країнах, таких як Болгарія, Чехія, Угорщина, Словаччина, а також є 13 реакторів, які знаходяться в процесі будівництва в різних частинах світу, від Угорщини до Бангладешу, від Індії до Туреччини. Російські компанії пропонували різноманітні знижки та фінансову підтримку для будівництва, отримуючи взамін контроль, оскільки тільки «Росатом» може обслуговувати їхні реактори, маючи необхідних фахівців і запасні частини. Витіснення їх з цього ринку не буде простим завданням для країн «Групи 7», але з іншого боку, якщо полювання розпочалося, утриматися на цьому ринку росіянам також буде важко [18].

Зазначимо той факт, що однією з перешкод для економічної та інвестиційної діяльності в Україні є неконкурентна поведінка деяких учасників на місцевому

ринку та неясний судовий процес. Наприклад, канадська енергетична компанія ТІУ, яка вклала понад 60 млн. дол. США в будівництво сонячної електростанції в Нікополі з 2017 р., стикнулася з рейдерською атакою та затягуванням судових розглядів. У результаті цього компанія вирішила припинити свою діяльність в Україні наприкінці 2021 р. Незважаючи на заяви про пріоритетність зеленої енергетики в відносинах між Україною та Канадою, ситуацію не вдалося врегулювати, навіть попри призначення «бізнес-нянь» та звернення компанії до Офісу Президента України [20].

Таким чином, міністри клімату та енергетики країн «Групи 7» встановили нові колективні цілі для розвитку сонячної енергетики та офшорних вітроенергетичних потужностей, зобов'язавшись прискорити перехід до відновлюваної енергетики та поступово відмовлятися від викопних видів палива. Міністри не визначили конкретний термін для відмови від вугілля до 2030 р., як вимагали Канада та інші країни G7, а також залишили можливість інвестицій у газовий сектор, вважаючи його рішенням для подолання можливого дефіциту електроенергії.

2.4. Програми запобігання кліматичним змінам

Зміна клімату та лідерство в екології визначають основні напрями глобальної агенди країн «Групи 7», адже вони взяли на себе зобов'язання досягти амбіційних цілей щодо зменшення викидів, що відіграє важливу роль у світових зусиллях з протидії змінам клімату. З використанням їхнього спільного впливу, країни «Групи 7» активно сприяють впровадженню строгих глобальних кліматичних угод, таких як Паризька угода [32]. Ставлячи та досягаючи цільових

показників щодо зниження викидів парникових газів, країни «Групи 7» служать моделлю для інших країн, які прагнуть слідувати їхньому прикладу.

Зміна клімату призводить до різноманітних загроз, таких як екстремальні погодні явища, підвищення рівня моря, недостатність продовольчої безпеки та масова міграція, і всі ці аспекти можуть призвести до дестабілізації суспільств і економіки на глобальному рівні. Для вирішення цієї проблеми країни G7 вносять значні зміни у свою політику та інвестиції. Серед інших заходів це включає перехід від використання вугілля до відновлюваних джерел енергії, встановлення строгих цільових показників щодо скорочення викидів і впровадження практик сталого землекористування. Проте такі зміни часто вимагають серйозних компромісів, оскільки необхідно збалансувати економічні інтереси з екологічною стійкістю, тому країни «Групи 7» орієнтують в складних політичних умовах та вирішують питання з різними зацікавленими сторонами, включаючи навіть сфери, які можуть негативно вплинути на перехідний період [61].

Країни «Групи 7» активно забезпечують фінансову підтримку, спрямовану на допомогу країнам, що розвиваються у пом'якшенні та адаптації до наслідків зміни клімату. Вони виділяють фінансові ресурси для ініціатив, таких як Зелений кліматичний фонд, що сприяє зменшенню викидів та зміцненню стійкості перед викликами, пов'язаними з кліматом. Ця фінансова допомога виступає ключовим чинником для підтримки глобальних кліматичних заходів і задоволення потреб вразливих регіонів. Країни «Групи 7» використовують свій політичний і дипломатичний вплив для сприяння екологічним цілям на міжнародній арені. Вони беруть участь у переговорах з іншими основними джерелами викидів, стимулюючи їх приймати значущі кліматичні заходи. Їхній об'єднаний голос важливий на міжнародних форумах, сприяючи досягненню консенсусу щодо політики та угод, пов'язаних з кліматом [50].

Лідери країн «Групи 7» ухвалили рішення збільшити свої фінансові внески для виконання зобов'язань у розмірі 100 млрд. дол. США на рік, спрямованих на підтримку менш розвинених країн у зменшенні викидів вуглецю та протидії глобальному потеплінню. Це включає інвестиції у відновлювальні та стійкі

технології. Країни, зокрема Канада та Німеччина, взяли на себе конкретні зобов'язання суттєво збільшити свої фінансові внески для кліматичних ініціатив до 2025 р. Проте до 2020 р. ціль у 100 млрд. дол. США на рік, яка була узгоджена в 2009 р., не була досягнута, враховуючи частково вплив пандемії COVID-19 [63].

Країни «Групи 7» взяли на себе зобов'язання припинити фінансування нових проєктів з видобутку вугілля в країнах, що розвиваються. Вони запропонували спрямувати до 2 млрд. фунтів стерлінгів на допомогу менш розвиненим країнам у відмові від використання вугілля. Це становить частину більш широкого «Порядку денного промислової декарбонізації Групи 7», який спрямований на прискорення інновацій та впровадження технологій декарбонізації [62].

Великобританія та Німеччина виділили фінансові ресурси для реалізації регіональних програм захисту від катастроф в регіонах Африки, Південно-Східної Азії, Карибського басейну та Тихого океану. Ця підтримка спрямована на захист життя та засобів існування бідних і вразливих груп населення від кліматичних ризиків. США також долучилися до цих ініціатив як члени Глобального партнерства InsuResilience та Партнерства ранніх дій з інформацією про ризики (REAP). Ці коаліції є ключовими організаціями, які спільно працюють над зменшенням впливу катастроф [62].

Країни «Групи 7» встановлюють жорсткі норми контролю за забрудненням та охороною довкілля. Наприклад, Японія розглядає впровадження обов'язкових стандартів для зменшення використання пластику, тоді як Франція вже впровадила екологічний податок на пластикові вироби. Крім того, ці країни активно співпрацюють з іншими націями та міжнародними організаціями у сфері охорони довкілля. Вони фінансують проєкти з екологічного збереження та спільно розробляють стратегії для протидії зміні клімату [61].

Лідерство країн «Групи 7» в протидії зміні клімату не тільки спрямоване на пом'якшення катастрофічних наслідків глобального потепління, але й має визначальне значення для формування нового світового порядку. Їхня здатність встановлювати амбітні цілі, сприяти міжнародній співпраці та служити прикладом у скороченні викидів парникових газів матиме далекосяжні наслідки.

Неусвідомлення проактивних та ефективних заходів для вирішення проблеми зміни клімату може призвести не лише до підризу морального авторитету країн «Групи 7», але й до зростання екологічної нестабільності, що суттєво вплине на економіку, суспільство та геополітику у глобальному масштабі. Таким чином, виклик полягає в тонкому балансуванні між економічними інтересами та стійкістю навколишнього середовища, при цьому демонструючи рішуче лідерство у подоланні цієї екзистенційної загрози.

Зміна клімату та її наслідки, такі як екстремальні погодні явища та підвищення рівня моря, сприяють переміщенню та міграції. Відзначене лідерство країн «Групи 7» у вирішенні проблем зміни клімату, шляхом пом'якшення наслідків, розробки стратегій адаптації та надання підтримки вразливим громадам, впливає на масштаби та серйозність майбутніх кліматично обумовлених міграцій [63].

Країни G7 також спільно впливають на інші держави в галузі змін клімату та сталого розвитку. Вони мають можливість об'єднувати зусилля у розробці стратегій для зменшення викидів парникових газів, підтримки використання відновлювальних джерел енергії та впровадження інших ініціатив, спрямованих на протидію змінам клімату. Це може мати глобальний вплив і сприяти вирішенню одного з ключових завдань сучасності. Таким чином, синергетична співпраця країн «Групи 7» з іншими націями в різних галузях може сприяти стабільності, розвитку та вирішенню глобальних проблем [64, с. 26]. Взаємодія країн «Групи 7» з іншими державами у сфері зміни клімату охоплює спільну підтримку та фінансову допомогу менш розвиненим країнам для їх адаптації до наслідків зміни клімату та переходу до більш сталого розвитку. Країни «Групи 7» можуть надавати фінансову підтримку проектам, спрямованим на зменшення впливу зміни клімату та підвищення стійкості суспільств перед екологічними викликами.

У липні 2023 р. під час переговорів у місті Такамацу, Японія, міністри з розвитку міст країн G7 узгодили заходи для сприяння сталому розвитку міст з акцентом на екологічність та енергозбереження. Вони підкреслили необхідність фінансування не лише зі сторони центральних та місцевих урядів, але й залучення

приватного сектору. Запропоновані заходи включають створення нових парків, збільшення зелених зон, поштовх для озеленення дахів, підтримку енергозбереження та впровадження відновлюваних джерел енергії у будівлях. Крім того, країни G7 планують проводити спільні дослідження, зокрема у сфері універсального дизайну, для забезпечення рівного доступу всіх мешканців до державних послуг. Раніше лідери країн G7 створили міжнародний Кліматичний клуб для координації та прискорення спільних зусиль у протистоянні глобальному потеплінню [2].

На даний момент Кліматичний клуб нараховує 36 учасників, серед яких не лише країни G7, але й представники країн, що розвиваються, а також нові та старі індустріальні держави, такі як Кенія та Вануату. Період головування в клубі поділено між Німеччиною та Чилі до завершення 2025 р. Глава клубу, О. Шольц, висловлює намір використовувати різноманітні погляди учасників для знаходження рішень, які враховують інтереси всіх сторін. Також Кліматичний клуб відкритий для приєднання нових учасників [13].

Учасники Кліматичного клубу, які представляють більше 55% світової економіки, визнають необхідність декарбонізації промислових секторів, які важко піддаються зменшенню викидів. Особливий акцент робиться на цементній, металургійній та хімічній промисловостях, що виробляють більше 70% промислових викидів. Ці галузі вважаються складними для зменшення викидів. У звіті Кліматичного клубу підкреслюється, що попит на матеріали, які виробляються цими галузями, значно зросла по всьому світу. Очікується, що цей попит буде продовжувати зростати, особливо в країнах з перехідною економікою та країнах, що розвиваються. Прогнозується, що до 2050 р. понад 90% очікуваного зростання попиту на промислові матеріали припаде на ці регіони [13].

Кліматичний клуб планує сприяти впровадженню амбітної політики, узгодження методологій та стандартів, а також поліпшенню доступу до фінансування та технічної допомоги для країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються. Члени клубу мають досягли кількох ключових результатів до 2024 р., включаючи узгодження стандартів для просування ринків матеріалів з

практично нульовими викидами парникових газів та розробку інструментарію для промислового переходу. Крім того, члени клубу збираються приймати участь у стратегічному діалозі щодо витоків вуглецю, що означає переміщення виробництва в країни з менш жорсткими екологічними вимогами. Важливо враховувати, що декарбонізація промисловості повинна відбуватися глобально, з особливим акцентом на країни з перехідною економікою та країни, які розвиваються [13].

Кліматичний клуб сприятиме міжнародному співробітництву та партнерству. На саміті COP28 планується запуск Глобальної платформи для пошуку партнерів, яка прискорить та скоординує міжнародні зусилля з підтримки декарбонізації промисловості у країнах, що розвиваються та країнах з ринками, що формуються. Кліматичний клуб, разом із іншими ініціативами, відіграє провідну роль у визначенні того, що будуть означати «зелена сталь» та «зелений цемент» до 2025 р. З цим відкривається можливість створити справедливі ринки для екологічно чистих товарів. Такий підхід допоможе повернути необхідні інвестиції як в індустріально розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються [2].

За словами віцеканцлера та міністра економіки та кліматичних дій Німеччини Р. Хабек, саме таким чином можна досягти успіху в перетворенні зеленого промислового виробництва на стандартну бізнес-модель, що допоможе досягти кліматичних цілей і одночасно створити нові можливості для зростання. За звітом Міжнародної фінансової корпорації (IFC), впровадження зелених технологій у виробництві цементу може призвести до зменшення викидів на 20%, сприяючи декарбонізації будівельного сектору [13].

Таким чином, країни «Групи 7», як світові лідери, стикаються з наростаючим тиском для вжиття рішучих заходів у зв'язку зі зміною клімату. Цей тиск виникає через визнання того, що світ стоїть перед екзистенціальною екологічною кризою, яка вимагає негайної та постійної уваги. Зміна клімату породжує багатогранні загрози, від екстремальних погодних явищ і підвищення рівня моря до відсутності продовольчої безпеки та масової міграції, які можуть

дестабілізувати суспільства та економіку в глобальному масштабі. Для вирішення цих викликів країни «Групи 7» вносять значні зміни у своїй політиці та інвестиціях. Серед заходів – це перехід від використання вугілля до відновлюваних джерел енергії, досягнення суворих цільових показників зменшення викидів та впровадження практик сталого землекористування. Однак ці зміни часто вимагають складних компромісів, оскільки вони повинні балансувати економічні інтереси з екологічною стійкістю. Країни «Групи 7» повинні пристосовуватися до складних політичних реалій та вирішувати питання з різних зацікавлених сторін, включаючи сфери, які можуть постраждати від перехідного періоду.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ У ФРАГМЕНТОВАНОМУ СВІТІ

Країни «Групи 7» представляють собою коаліцію семи найбільших економік світу, яка веде боротьбу за збереження свого впливу та лідерства в умовах змінюючого глобального порядку. Організація стикається з різноманітними викликами та можливими загрозами для свого статусу.

Наявна загроза лідерству G7 у фрагментованому світі є складною, і одним із найбільш актуальних викликів є піднесення економік, що розвиваються, зокрема Китаю та Індії. Індія, яка у 2000 р. мала середній ВВП порівняно з країнами «Групи 7» (за винятком США), у 2022 р. випереджає всі інші країни G7, залишаючи позаду лише США. Також Китай, який у 2000 р. мав ВВП вдвічі менший, ніж у США, у 2022 р. вже займає перше місце в світі за цим показником. Ці країни відзначаються експоненційним економічним зростанням протягом останніх десятиліть, зменшуючи розрив між своїми економіками та економіками країн «Групи 7». Їхні постійні модернізації та розширення в промисловому та технологічному секторах створюють виклик для довгострокового економічного лідерства країн G7. Розмір та потенціал цих економік важко недооцінити у зміні глобального економічного ландшафту [65].

Крім того, змагання за технологічне лідерство додає ще один рівень складності до цієї загрози. У сучасному світі штучний інтелект, квантові обчислення та біотехнології стали ключовими областями, які можуть визначити перспективи влади у майбутньому. Китай, зокрема, вклав великі суми грошей у ці сфери, досягнувши значного прогресу та зменшивши технологічний відставання від країн «Групи 7». Здатність використовувати ці передові технології не тільки має економічні наслідки, але також впливає на національну безпеку, інновації та глобальний вплив.

Однією з найсерйозніших загроз для лідерства країн «Групи 7» в новому світовому порядку є наростаюча геополітична напруженість та конкуренція з такими країнами, як Росія та Китай. Ця напруженість може підірвати єдність та ефективність альянсу країн G7. У випадку з Росією суперечки, пов'язані з питаннями, такими як повномасштабне вторгнення на територію України у 2022 р. та анексія Криму у 2014 р., ядерні погрози призвели до напруження дипломатичних відносин і введення санкцій. Аналогічно, рішучі територіальні претензії Китаю в Південно-Китайському морі та його експансіоністська політика створили гарячі точки в геополітичному контексті, які піддають сумніву здатність країн «Групи 7» забезпечувати стабільність і безпеку на міжнародній арені [52].

Подолання цих труднощів шляхом утримання єдиної позиції з приводу ключових глобальних питань є важливим викликом для країн «Групи 7». Територіальні конфлікти, кібервійна та дотримання міжнародного права є лише декількома прикладами нагальних проблем, які вимагають спільної реакції. Розбрат у країн G7 може потенційно підірвати їх вплив на ефективне вирішення цих проблем. Крім того, зростання геополітичної напруги може призвести до формування альтернативних силових блоків і альянсів, що може підірвати лідерську роль G7 і змінити глобальний геополітичний ландшафт.

Загроза глобальних здоров'я криз, таких як пандемія COVID-19, становило і становить серйозний виклик для керівництва країн «Групи 7» в новому світовому порядку. Пандемія наочно показала, що навіть найбільш розвинені та заможні країни є вразливими перед руйнівним впливом інфекційних захворювань. Країни «Групи 7» показали слабкі місця в системах охорони здоров'я, ланцюгах постачання та глобальній співпраці, підкреслюючи необхідність готовності та стійкості. За ситуації триває та непередбачувана характеру пандемії, країни G7 мають підвищити свою інфраструктуру охорони здоров'я та співпрацювати в глобальному контексті з питань безпеки охорони здоров'я [59, с. 18].

Майбутні кризи в сфері охорони здоров'я, які можуть бути більш серйозними та заразливими, становлять загрозу стабільності та ефективності країн «Групи 7» в різних аспектах. Ці кризи можуть призвести до підриву

економіки, напруження систем охорони здоров'я та викликати соціальні та політичні потрясіння. Важливо, щоб країни «Групи 7» ефективно та спільно реагували на такі кризи, не лише для збереження здоров'я та добробуту свого населення, але і для утримання їхніх лідерських позицій у вирішенні глобальних викликів. В разі невдачі може виникнути довіра до їхнього керівництва та зростання глобальної нестабільності.

Країни «Групи 7», як міжнародні лідери, знаходяться під зростаючим тиском прийняти енергійні заходи для боротьби із зміною клімату. Цей тиск виникає внаслідок усвідомлення, що світ стоїть перед екзистенційною екологічною кризою, яка потребує термінової та постійної уваги. Зміна клімату породжує різноманітні загрози, включаючи екстремальні погодні умови, підвищення рівня моря, відсутність продовольчої безпеки та масову міграцію, і всі ці аспекти можуть призвести до дестабілізації суспільств і економіки на глобальному рівні.

Для вирішення цієї проблеми країни «Групи 7» повинні внести значні зміни в свою політику та інвестиційну стратегію. Серед інших заходів це включає перехід від використання викопних палив до відновлюваних джерел енергії, досягнення суворих цілей щодо зменшення викидів та впровадження сталих методів землекористування. Проте такі зміни часто потребують складних компромісів, оскільки необхідно збалансувати економічні інтереси з екологічною стійкістю. Країнам G7 важливо орієнтуватися в умовах складних політичних ситуацій і вирішувати проблеми, залучаючи різні зацікавлені сторони, включаючи ті галузі, які можуть постраждати від перехідного періоду [47].

Лідерство країн G7 у протидії змінам клімату має важливе значення не тільки для зменшення катастрофічних наслідків глобального потепління, але й для формування нового світового порядку. Їхня спроможність встановлювати амбітні цілі, сприяти міжнародній співпраці та служити прикладом у зменшенні викидів парникових газів матиме значущий вплив. Небажання взяти на себе ініціативи та ефективних заходів для вирішення проблеми кліматичних змін може призвести не лише до підриву морального авторитету країн G7, але й до збільшення екологічної нестабільності, що вплине на економіку, суспільство та геополітику у

всесвітньому масштабі. Таким чином, виклик полягає в тонкому балансуванні між економічними інтересами і стійкістю природного середовища, одночасно виявляючи рішуче лідерство у протистоянні цій загрозі для існування [61].

Наявність внутрішніх викликів і соціального розколу в межах країн «Групи 7» становить суттєву перешкоду для їхнього лідерства у фрагментованому світі. Більшість країн «Групи 7» в даний момент стикаються з глибоко вкоріненими проблемами, такими як політична поляризація, нерівність доходів та соціальні турбулентності. Ці внутрішні нерівності можуть підірвати єдність і стабільність цих країн, що в свою чергу послабить їхню здатність проявляти лідерство та вплив на міжнародній арені.

Особливо актуальною проблемою є політична поляризація. У більшості країн «Групи 7» гострі ідеологічні розбіжності та відсутність консенсусу щодо ключових політичних питань призвели до законодавчого тупику та зниження здатності проводити значущі реформи. Це не лише утруднює внутрішній прогрес, але й обмежує їхню здатність виступати єдиним фронтом у міжнародних справах. Фрагментований політичний ландшафт може підірвати довіру до країн «Групи 7» як надійних партнерів у вирішенні глобальних викликів [47].

Високий рівень нерівності у доходах та соціальні заворушення ще більше ускладнюють внутрішні проблеми, які виникають у країнах G7. Нерівномірний розподіл доходів може викликати невдоволення та соціальні розгортання, підриваючи довіру суспільства до інституцій та урядового керівництва. Протести, масові акції та соціальні потрясіння можуть відвести увагу та ресурси від вирішення глобальних проблем, відволікаючи країни «Групи 7» від їхніх лідерських ролей у таких областях, як зміна клімату, міжнародна безпека та економічна стабільність [52].

Зі стрімким розвитком цифрових технологій країни G7 стають все вразливішими перед можливими кібератаками від спеціально проплачених акторів, злочинних організацій і хакерів. Ці атаки спрямовані на критично важливу інфраструктуру, можуть порушити основні послуги та піддати конфіденційні державні, бізнесові та особисті дані під загрозу. Зв'язок у

цифровому просторі означає, що порушення кібербезпеки однієї країни «Групи 7» може мати каскадні наслідки, потенційно дестабілізуючи всю мережу націй. Крім того, поширення дезінформації становить серйозну загрозу. Розповсюдження фейкових новин та маніпулювання громадською думкою через соціальні мережі та інші цифрові платформи можуть підірвати довіру до інституцій, викликати розкол у суспільстві та навіть вплинути на виборчий процес. Країни «Групи 7» повинні вирішити це викликання та захищати своїх громадян від подібних форм інформаційної війни, враховуючи принципи свободи слова та відкритого спілкування [47].

Нейтралізація цих загроз стає необхідною не лише для забезпечення безпеки та стабільності країн G7, але й для підтримання їхньої глобальної лідерської ролі. Важливо, щоб вони вкладали зусилля в надійні заходи кібербезпеки, сприяли міжнародній співпраці у протидії кіберзагрозам та розробляли стратегії протистояння поширенню неправдивої інформації. Неспроможність захистити свою цифрову інфраструктуру та зменшити ризики інформаційної війни може підірвати довіру та впевненість, що становлять основу їхнього лідерства, зробивши їх схильними до зовнішніх маніпуляцій і розгрому в новому світовому порядку.

Важливим завданням країн «Групи 7» є забезпечення та сприяння стабільності у глобальній економіці. Однак останніми роками досягнення цієї мети ускладнюється через такі чинники, як торговельні конфлікти, політика протекціонізму та серйозні труднощі, спричинені пандемією COVID-19, через повномасштабне вторгнення російських військ на територію України, через ядерні погрози Росії. Торговельні розбіжності між країнами «Групи 7» та їхніми торговими партнерами підірвали світовий економічний ландшафт. Введення мит, торговельних бар'єрів та контрзаходів призвело до напруження економічних відносин, порушуючи стабільність для підприємств та інвесторів. Ці конфлікти не лише підривають економічний розвиток і творення робочих місць, але також піддають сумніву дух співпраці, який G7 традиційно підтримує у сфері міжнародної торгівлі [59].

Загроза, яку представляють гуманітарні кризи та виклики міграції, є складною та актуальною проблемою для лідерства країн «Групи 7» у фрагментованому світі. Сучасний світ стає свідком зростання гуманітарних криз, спричинених конфліктами, зміною клімату та економічною нерівністю. Ці кризи часто викликають масові переміщення, коли мільйони людей змушені покидати свої домівки в пошуках безпеки та кращих можливостей. Країни «Групи 7», виступаючи світовими лідерами, стикаються з викликом ефективного реагування на ці кризи, враховуючи свої гуманітарні цінності та зобов'язання.

Війни в різних регіонах призвели до тривалих потоків біженців і внутрішньо переміщених осіб, що створює значний тиск як на країни-постраждалі, так і на їхніх сусідів. Здатність країн «Групи 7» надавати дипломатичну, фінансову та матеріально-технічну підтримку для пом'якшення цих конфліктів і вирішення їхніх корінних причин може суттєво вплинути на регіональну стабільність і міжнародну безпеку. Зміна клімату та пов'язані з нею наслідки, такі як екстремальні погодні явища та підвищення рівня моря, також призводять до переміщень та міграції. Лідерство країн «Групи 7» в розв'язанні проблем зміни клімату через пом'якшення наслідків, розробку стратегій адаптації та підтримку вразливих категорій населення може вплинути на масштаб та серйозність майбутніх міграцій, обумовлених кліматичними чинниками [59].

Крім того, економічна нерівність, поглиблена глобалізацією та наслідками пандемії COVID-19, посилює економічну міграцію. Роль країн G7 у сприянні економічному зростанню, зменшенні соціальних нерівностей та створенні можливостей для маргіналізованих верств населення може впливати на хід міжнародної міграції та сприяти соціальній та економічній стабільності [66, с. 45].

Подолання цих викликів вимагає згуртованого підходу як у межах G7, так і взаємодії з іншими міжнародними партнерами, що передбачає збалансоване врахування внутрішніх інтересів та глобальної відповідальності, пристосування до швидкозмінної міжнародної динаміки та активну участь у розв'язанні глобальних проблем.

Щодо прогнозування перспектив лідерства країн «Групи 7» у фрагментованому світі передбачає оцінку кількох складних і взаємопов'язаних факторів, що може призвести до розвитку трьох різних сценаріїв: оптимістичного, реалістичного і песимістичного.

В оптимістичному сценарії збереження глобального лідерства країн «Групи 7» у фрагментованому світі ґрунтується на успішному їх адаптуванні до глобальних трансформацій, що досягається завдяки стійкій економіці, високому рівню технологічних інновацій та ефективній дипломатії. По-перше, країни G7 продовжують розвивати свої економіки та досягають значного економічного зростання, активно вкладають ресурси в наукові дослідження, розвиток нових галузей, технологічний прогрес та підтримку підприємств, що сприяє їхній конкурентоспроможності на світовому ринку та утримує їх у ролі економічних лідерів. По-друге, країни «Групи 7» відіграють ключову роль у вирішенні глобальних викликів, таких як зміна клімату, кризи в галузі охорони здоров'я та економічна нерівність. Вони активно сприяють міжнародній співпраці та об'єднаним ініціативам для зменшення викидів парникових газів, розробки нових методів лікування та зменшення глобальних розходжень у розподілі багатства. По-третє, економіки країн G7 залишаються сильними та впливовими завдяки постійному розвитку технологій та впровадженню сталих практик. Інвестування у дослідження та розвиток нових технологій дозволяє їм залишатися у лідерах у світовому інноваційному просторі. По-четверте, країни «Групи 7» успішно вирішують геополітичні напруги і сприяють миру та стабільності. Вони активно виступають як посередники в міжнародних конфліктах, підтримуючи дипломатичний шлях вирішення суперечок і сприяючи діалогу між країнами.

Усі ці аспекти сприяють збереженню країнам «Групи 7» їхніх лідерських позицій в новому світовому порядку, сприяючи глобальному благополуччю та стабільності.

У реалістичному сценарії збереження глобального лідерства країн «Групи 7» у фрагментованому світі, ці країни стикаються зі складними викликами і можливостями. По-перше, хоча країни G7 зберігають свій вплив, вони поступово

діляться цим впливом з іншими державами, що розвиваються. Світова політична арена стає більш рівномірною і інші країни наближаються до рівня лідерства, що раніше був характерний виключно для країн «Групи 7». По-друге, економічне зростання країн «Групи 7» залишається стабільним, але вони зазнають значної конкуренції від швидкозростаючих економік за межами свого блоку, що вимагає постійного оновлення та модернізації економічних моделей для збереження конкурентоспроможності. По-третє, країни «Групи 7» продовжують відігравати важливу роль у глобальному управлінні, але тепер вони все більше змушені співпрацювати з іншими державами та блоками для вирішення глобальних проблем. Вони не може диктувати свої правила виключно через свій величезний вплив. По-четверте, країни G7 вміють адаптуватися до змін геополітичного ландшафту, але постійно стикаються з труднощами у збереженні свого впливу, особливо в таких областях, як технології та торгівля. Вони змушені проводити складні переговори та угоди з іншими учасниками світового порядку для захисту своїх інтересів. У цьому реалістичному сценарії країни G7 зберігають свій вплив, але вони вимушені адаптуватися до нових реалій світового порядку і співпрацювати з іншими учасниками для забезпечення стабільності та благополуччя в світі.

У песимістичному сценарії щодо перспектив країн G7 у фрагментованому світі, то країни стикаються зі значними труднощами та втратами в своєму впливі та статусі. По-перше, економічні спади, політичні конфлікти та соціальні проблеми суттєво підточують їхню економічну та політичну стійкість. Заморожені конфлікти та внутрішні напруження спричиняють зростання нестабільності та невизначеності в країнах «Групи 7». По-друге, країни G7 неспроможні відстежувати темпи технологічних інновацій і відстають від інших країн у галузях, які визначають майбутнє, таких як штучний інтелект, кібербезпека та інші передові технології, що відбирає у них конкурентоспроможність. По-третє, зростаюча економічна та політична сила інших країн, особливо економік, що розвиваються, і нових альянсів, обмежує країни «Групи 7» у можливостях диктувати глобальну політику та норми. Інші учасники наближаються до статусу

глобальних лідерів. По-четверте, країни «Групи 7», замість активної участі в глобальних питаннях, стають все більш сфокусованими на внутрішніх проблемах та конфліктах, що обмежує їхню здатність впливати на світову арену і сприяє загальному зменшенню їхнього глобального впливу. У песимістичному сценарії країни «Групи 7» стикається зі значними труднощами та втратами у своєму лідерстві, що може вплинути на їхню роль у новому світовому порядку та геополітичну стабільність.

Кожен із цих сценаріїв залежить від ряду факторів, таких як економічні тенденції, політичне керівництво, технологічний прогрес і рівень глобальної співпраці. Фактична траєкторія, ймовірно, буде включати елементи з усіх трьох сценаріїв, відображаючи динамічний і непередбачуваний характер міжнародних відносин і глобальних структур влади.

ВИСНОВКИ

Термін «глобальна безпека» узагальнює різноманітні виклики, з якими сучасний світ стикається, і визначає необхідність спільних зусиль націй та міжнародних спільнот для їх вирішення. Дослідження цього поняття враховує взаємодію держав, недержавних акторів та інших суб'єктів на світовій арені. Загальний підхід до дослідження глобальної безпеки визначає її як систему, що базується на додержанні загальновизнаних принципів та норм міжнародного права. Розуміння цього поняття включає не лише усунення безпосередніх загроз держав, а й гарантування умов миру та стабільності для всього світового співтовариства.

Дослідження глобалізаційних процесів та їх впливу на міжнародну безпеку стали предметами інтенсивних наукових досліджень, в яких взяли участь численні вчені. Участь вчених у формуванні теоретичних основ управління глобальною безпекою виявилася не дуже значущою, проте значна кількість вчених розглядали аспекти антропогенного впливу на біосферу, формування міжнародної екологічної безпеки та екологічних ризиків у глобалізованому світі, а також значна кількість вчених досліджували міжнародну, колективну, економічну, військову, національну безпеку. Але, зауважимо, що поки що аналіз проблем глобальної безпеки залишається фрагментарним, розглядаючи ключові аспекти системи глобальної безпеки окремо. Загалом, теоретичні концепції та підходи до протидії глобальним загрозам у вивченні вчених свідчать про різноманітність підходів та відсутність єдиної методології.

Саміти G7 відіграли ключову роль у формуванні глобалізаційних процесів світової економіки. На цих зустрічах лідери обговорювали важливі економічні виклики, такі як стійке зростання, енергетична безпека, інфляція та боргові кризи, що сприяло узгодженню політик і координації дій між провідними країнами. Важливим аспектом було запровадження санкцій як інструменту впливу на країни,

що порушують міжнародні норми, що підкреслило значення політичної стабільності для глобальної економіки. Ініціативи щодо реформування міжнародних фінансових установ, підтримки економічних змін у постсоціалістичних країнах та сприяння розвитку малого бізнесу підкреслюють значущість спільних зусиль у подоланні економічних викликів. Загалом, G7 сприяла зміцненню міжнародної співпраці та інтеграції, що є важливими аспектами глобалізації. Країни G7 відіграють значну роль у світовій економіці, виступаючи як основні учасники міжнародних торговельних операцій. Їхня частка у світовому експорті товарів та послуг свідчить про їхню велику економічну вагу та вплив. Країни G7 залишаються ключовими гравцями у світовій економіці, а їхні торговельні зв'язки визначають глобальні тенденції та розвиток міжнародних економічних відносин. У цілому, країни G7 забезпечують стабільність та важливий внесок у розвиток світової економіки.

Політична дипломатія виступає важливою складовою глобального лідерства країн G7. Представники «Групи 7» регулярно проводять саміти, де обговорюють різноманітні актуальні міжнародні проблеми на високому рівні. Ці зустрічі є ключовими платформами для координації спільних відповідей та вирішення складних глобальних викликів. Одним із основних напрямків політичної дипломатії країн G7 є активна участь у вирішенні конфліктів та сприяння забезпечення миру у всьому світі. Лідери країн G7 систематично обговорюють найактуальніші конфлікти та загрози безпеці, такі як регіональні суперечки, міжрегіональні конфлікти, збройні конфлікти, війни, тероризм та поширення ядерної зброї. Спільно країни G7 розробляють стратегії для пом'якшення конфліктів і сприяння мирному вирішенню, сприяючи глобальній стабільності і безпеці.

Міністри з клімату та енергетики країн «Групи 7» встановили нові спільні цілі для сонячної енергетики та офшорних вітроенергетичних потужностей, узгодивши прискорений розвиток відновлюваної енергетики та швидший вихід від викопних видів палива. Хоча міністри країн «Групи 7и» не затвердили конкретний термін відмови від вугілля до 2030 р., на що настоювали окремі країни, вони

залишили можливість для подальших інвестицій у газ, стверджуючи, що цей сектор може допомогти вирішити можливий дефіцит електроенергії. Міністри країн «Групи 7» визначили поступову відмову від викопного палива з метою досягнення нульових викидів вуглекислого газу не пізніше 2050 р., особливо в контексті енергетичної кризи та потреби боротьби зі зміною клімату.

Країни «Групи 7» визнають нагальність боротьби зі зміною клімату та розглядають це як одне із ключових завдань нашої епохи. Вони спільно встановлюють амбіційні цілі зменшення викидів парникових газів і підписують міжнародні угоди, такі як Паризька угода, «Порядок денний промислової декарбонізації Групи 7», Зелений кліматичний фонд, створення міжнародного Кліматичного клубу, фінансування у розмірі 100 млрд. дол. США на рік для підтримки менш розвинених країн у їхніх зусиллях зменшення викидів та адаптації до зміни клімату, припинення фінансування нових вугільних проєктів у країнах, що розвиваються, та визначення планів спрямувати значні кошти на підтримку відмови від вугілля, впровадження обов'язкових стандартів для зменшення використання пластику, екологічний податок на пластикові вироби. Такі спільні ініціативи впливають на глобальний кліматичний ландшафт і стимулюють інші країни долучатися до зусиль у боротьбі зі зміною клімату.

Загроза для лідерства країн «Групи 7» в новому світовому порядку має багатогранний характер, і одним з найактуальніших викликів є зростання економік, що розвиваються, особливо в Китаї та Індії. Наприклад, в Індії, де ВВП у 2000 р. був середнім порівняно з іншими країнами G7 (крім США), в 2022 р. вона перевершила інші країни, за винятком США. Китай, який у 2000 р. мав ВВП вдвічі менший за ВВП США, тепер у 2022 р. займає перше місце у світі за цим показником. Ці країни відзначаються експоненційним економічним зростанням, що поступово зменшує розрив між їхньою економікою та економіками країн G7. Протягом останніх десятиліть вони активно модернізують та розширюють свої промислові та технологічні сектори, створюючи серйозні виклики для стабільного економічного панування G7. Розмір та потенціал цих економік для зміни глобального економічного ландшафту не можна недооцінити. У оптимістичному

сценарії збереження глобального лідерства країн «Групи 7» в новому світовому порядку обумовлене їхнім успішним адаптуванням до глобальних змін, що досягається завдяки сильній економіці, великому обсягу технологічних інновацій і ефективній дипломатії. У реалістичному сценарії, де G7 зберігає свій вплив, країни стикаються зі складними викликами і можливостями. Вони змушені адаптуватися до нових реалій світового порядку і співпрацювати з іншими акторами для забезпечення стабільності та благополуччя в світі. У песимістичному сценарії, де країни «Групи 7» стикаються зі значними труднощами та втратами в своєму впливі та статусі, це може вплинути на їхню роль у новому світовому порядку та геополітичну стабільність. Кожен із цих сценаріїв залежить від ряду факторів, таких як економічні тенденції, політичне лідерство, технологічний прогрес і рівень глобальної співпраці. Фактична траєкторія, ймовірно, буде поєднанням елементів з усіх трьох сценаріїв, відображаючи динамічний і непередбачуваний характер міжнародних відносин і глобальних викликів.

